

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande budgetpropositionen för 2009 med förslag till anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, vilket också innefattar förslag från Riksrevisionens styrelse till riksdagen om Riksrevisionens anslag Internationellt utvecklingssamarbete (prop. 2008/09:1 utg.omr. 7). Ramen för utgiftsområde 7 uppgår till 30,1 miljarder kronor.

De motioner om utvecklingsbiståndet som behandlas i betänkandet avser främjande av internationella biståndsströmmar, avräkningar från biståndsramen och fördelningen på anslag inom utgiftsområde 7. De innefattar också förslag om den närmare inriktningen på biståndsinsatser samt uppföljning och resultatredovisning.

I betänkandet behandlas också två framställningar från Riksrevisionens styrelse med tillhörande följdmotioner. Den ena framställningen avser Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer (framst. 2007/08:RRS16), den andra regeringens och Sidas hantering av budgetstöd (framst. 2007/08:RRS27).

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om att biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete fastställs till 1 % av beräknad BNI. Enligt utskottet bör regeringen i det europeiska samarbetet och i andra internationella sammanhang verka för att åtaganden som gjorts om biståndsökningar också blir förverkligade.

I betänkandet tillstyrker utskottet förslagen i budgetpropositionen om anslagstilldelning och om bemyndiganden att under budgetåret 2009 göra ekonomiska åtaganden inom biståndsverksamheten som medför utgifter och förpliktelser också efter 2009 samt om statliga garantier. Utskottet anser att riksdagen ska godkänna de föreslagna riktlinjerna för ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier och tillstyrker förslagen till mål för underindelningar inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Utskottet stöder den inriktning som regeringen förordar på de tre tematiska prioriteringarna för utvecklingssamarbetet under mandatperioden, dvs. demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat respektive främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.

Med två undantag tillstyrker utskottet förslagen i budgetpropositionen avseende utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Undantagen avser bemyndiganden avseende anslag 1:1 Biståndsverksamhet respektive 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa som delvis tillstyrks men där utskottet föreslår ändring av tidsperioden för respektive bemyndigande. Alla motionsförslag med anknytning till utvecklingsbiståndet avstyrks.

Med anledning av förslaget i framställningen från Riksrevisionens styrelse om Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer förutsätter utskottet att regeringen senast under nästa riksmöte återkommer till riksdagen med en samlad redovisning av vilka åtgärder som den vidtagit för att säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomst av oegentligheter och andra väsentliga fel motverkas. Regeringen bör också återkomma till riksdagen med en bedömning av åtgärdernas effekter. Det är utskottets avsikt att framgent noga följa vidareutvecklingen av åtgärder för att förhindra och beivra oegentligheter och korruption i utvecklingssamarbetet. Riksrevisionens framställning 2007/08:RRS16 och tillhörande följd-motion avstyrks av utskottet.

I framställningen från Riksrevisionens styrelse om regeringens och Sidas hantering av budgetstöd finns tre förslag. Enligt det första förslaget bör regeringen skyndsamt besluta om samarbetsstrategier för de länder som erhåller bistånd genom budgetstöd. Utskottet konstaterar att sex länder i dag får budgetstöd från Sverige. För fyra av dessa finns eller planeras inom kort regeringsbeslut om samarbetsstrategier. För två av länderna finns gällande landstrategier. Utskottet anser att det är angeläget att samarbetsstrategier tas fram för samtliga länder som får budgetstöd från Sverige.

Enligt det andra förslaget i Riksrevisionens framställning bör regeringen säkerställa att besluten om bistånd genom budgetstöd är väl underbyggda. Utskottet konstaterar att regeringen 2008 har reviderat budgetstödsriktlinjerna. Dessa innehåller riktlinjer för bedömning och hantering av budgetstöd och slår fast grundläggande förutsättningar som måste vara uppfyllda om budgetstöd ska kunna lämnas.

Det tredje förslaget i framställningen om budgetstöd innebär att regeringen bör förbättra återrapporeringen till riksdagen om effekterna av och riskerna med budgetstöd. Utskottet delar regeringens uppfattning att årets budgetproposition innebär steg på väg mot en tydligare rapportering rörande budgetstöd och välkomnar att regeringen framöver ytterligare avser att förbättra avrapporteringen till riksdagen. Avrapporteringen bör enligt utskottet inriktas på att belysa effekterna av och riskerna med budgetstöd. En bättre rapportering om effekter av och risker med budgetstöd

måste rimligen grundas på uppföljning och utvärdering av budgetstödet. Utskottet förutsätter att den årliga resultatskrivelse om biståndet som regeringen avser att lämna till riksdagen från 2009 ska innefatta information om budgetstödet. Riksrevisionens framställning 2007/08:RRS27 och tillhörande följdmotioner avstyrks av utskottet.

I ärendet finns sex reservationer och tre särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning	10
Bakgrund	11
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottet	15
Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt	
bistånd	15
Motionerna	15
Biståndsramen, främjande av internationella	
biståndsströmmar	15
Avräkningar från biståndsramen, anslagsfrågor, villkor och	
riktlinjer för svenskt bistånd, m.m.	15
Utskottets överväganden	18
Biståndsramen, främjande av internationella	
biståndsströmmar	18
Avräkningar från biståndsramen m.m.	20
Anslag och anslagsfrågor, villkor och riktlinjer för svenskt	
bistånd m.m.	21
Mål, styrning och resultatredovisning m.m.	28
Motionerna	28
Bakgrund	28
Utskottets överväganden	29
Vissa frågor om biståndets inriktning m.m.	30
Motionerna	30
Utskottets överväganden	31
Riksrevisionens styrelses framställning (framst. 2007/08:RRS16)	
angående Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda	
organisationer	32
Granskningsrapporten	32
Framställningen	34
Motionen	34
Budgetpropositionen för 2009	35
Utskottets överväganden	35
Riksrevisionens styrelses framställning (framst. 2007/08:RRS27)	
angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd	37
Granskningsrapporten	38
Framställningen	39
Motionerna	39
Budgetpropositionen för år 2009	40
Bakgrund – allmänt om riktlinjer för samarbetsstrategier respektive	
budgetstöd	40
Utskottets överväganden	42
Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till	
bistånd	46

Utskottets överväganden	47
Övriga yrkanden	47
Reservationer	49
1. Främjande av internationella biståndsströmmar, punkt 2 (s, v, mp)	49
2. Mål och utvärdering, punkt 9 (s, mp)	50
3. Mål och utvärdering, punkt 9 (v)	51
4. Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer, punkt 11 (s, v, mp)	51
5. Regeringens och Sidas hantering av budgetstöd, punkt 12 (v, mp)	53
6. Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till bistånd, punkt 13 (v, mp)	54
Särskilda yttranden	56
1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s)	56
2. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (v)	58
3. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (mp)	61
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	64
Proposition 2008/09:1	64
Framställning 2007/08:RRS16	65
Följdmotion med anledning av framställning 2007/08:RRS16	66
Framställning 2007/08:RRS27	66
Följdmotioner med anledning av framställning 2007/08:RRS27	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	67
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2009 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	76
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 1	77
 <i>Tabeller</i>	
Anslagsbelopp	12
Anslagsbelopp	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

a) *Biståndsram*

Riksdagen fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till 1 % av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst för 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 1 och avslår det motionsyrkande som finns upptaget under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

b) *Anslag och anslagsvillkor m.m. för 2009 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd*

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet angivit, för budgetåret 2009 anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med regeringens respektive Riksrevisionens styrelses förslag i bilaga 2 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkterna 11 och 13 samt avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

c) *Godkännande av att subventioner av premier för garantier får belasta anslag 1:1*

Riksdagen godkänner att regeringen för offentliga mottagare får subventionera premier över 6 % av garantibeloppet genom att belasta ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 5.

d) *Bemyndigande beträffande anslag 1:1 avseende garantier inom det internationella utvecklingssamarbetet*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till högst 5 718 700 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 7.

e) *Bemyndigande beträffande garantier avseende NIB:s miljöinves- teringslån*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till högst 990 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 8.

f) Bemyndigande beträffande anslag 1:1 avseende teknisk assistans i Swedfunds verksamhet 2009

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om medel för teknisk assistans om 15 000 000 kr att disponeras av Swedfund International AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 9.

2. Främjande av internationella biståndsströmmar

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U237 yrkande 2, 2008/09:U255 yrkande 1 och 2008/09:U349 yrkande 11.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Riktlinjer för nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier m.m.

Riksdagen godkänner de riktlinjer som regeringen föreslår i propositionen för ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier samt att riksdagens tidigare beslut om u-krediter och biståndskrediter inte längre ska gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 4.

4. Beställningsbemyndigande beträffande anslag 1:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 749 000 000 kr med den ändringen att bemyndigandet ska avse åren 2010–2028. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 6.

5. Beställningsbemyndigande beträffande anslag 2:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 427 000 000 kr med den ändringen att bemyndigandet ska avse åren 2010–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 10.

6. Beställningsbemyndigande avseende anslag 1:5

Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2009 för ramanslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kr efter 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 12.

7. Mål för underindelningen Internationellt utvecklingssamarbete m.m.

Riksdagen godkänner det mål för underindelningen Internationellt utvecklingssamarbete som föreslås i propositionen och att målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete upphör att gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 2.

8. Mål för underindelningen Reformsamarbete i Östeuropa m.m.

Riksdagen godkänner det mål för underindelningen Reformsamarbete i Östeuropa som regeringen föreslår och att målet för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa upphör att gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 7 punkt 3.

9. Mål och utvärdering

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkande 28, 2008/09:U255 yrkande 3, 2008/09:U349 yrkandena 2, 3 och 6 samt 2008/09:U351 yrkande 9.

Reservation 2 (s, mp)

Reservation 3 (v)

10. Vissa frågor om biståndets inriktning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U210, 2008/09:U261, 2008/09:U302 yrkande 3, 2008/09:U304 yrkande 2, 2008/09:U336 yrkande 2, 2008/09:U360 yrkande 11 och 2008/09:So470 yrkande 10.

11. Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer

Riksdagen avslår framställning 2007/08:RRS16 och motion 2007/08:U6.

Reservation 4 (s, v, mp)

12. Regeringens och Sidas hantering av budgetstöd

Riksdagen avslår framställning 2007/08:RRS27 punkterna 1–3 och motionerna 2007/08:U7 och 2007/08:U8 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (v, mp)

13. Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till bistånd

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U208 yrkande 7, 2008/09:U240 yrkande 3 och 2008/09:U255 yrkandena 5, 15 och 16.

Reservation 6 (v, mp)

14. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U211, 2008/09:U224, 2008/09:U255 yrkandena 7, 8, 13, 17 och 23, 2008/09:U272, 2008/09:U289 yrkandena 1 och 2, 2008/09:U291, 2008/09:U316, 2008/09:U322 yrkande 24, 2008/09:U323 yrkande 31, 2008/09:U324, 2008/09:U327 yrkande 2, 2008/09:U346 yrkandena 3–6, 8, 11, 13 och 14, 2008/09:U349 yrkande 14, 2008/09:U360 yrkandena 7, 8 och 12 samt 2008/09:A216 yrkande 7.

Stockholm den 13 november 2008

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Anne-Marie Pålsson (m), Kerstin Lundgren (c), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Mats Sander (m), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Lars Lindén (kd), Gunilla Tjernberg (kd) och Curt Linde-roth (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens budgetförslag avseende utgiftsområde 7 Internationellt bistånd som inkluderar förslag från Riksrevisionen till riksdagen om Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingssamarbete.

I betänkandet tar utskottet ställning till två framställningar från Riksrevisionens styrelse till riksdagen: framställning 2007/08:RRS16 angående Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer och 2007/08:RRS27 angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd. I betänkandet behandlas vidare tre följdmotioner till framställningarna samt ett antal motionsförslag från allmänna motionstiden 2008/09. Motionsförslagen i betänkandet redovisas, med undantag för de nämnda följdmotionerna, utan angivande av årtal.

Utskottet har i sammanhanget tagit del av Regeringskansliets faktapromemoria 2007/08:FPM116 EU som global utvecklingsaktör – EU:s bidrag till uppfyllandet av millenniemålen respektive faktapromemoria 2008/09:FPM20 Livsmedelsfacilitet samt vissa kommissionsmeddelanden om biståndsfrågor.

Vid utskottets sammanträde den 21 oktober 2008 redogjorde biståndsminister Gunilla Carlsson för utfallet av högnivåmötet i Accra i september 2008, ett uppföljningsmöte för Parisdeklarationen om biståndseffektivitet. Biståndsministern kommenterade också regeringens budgetförslag rörande utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Företrädare för utrikesutskottets arbetsgrupp för Afrikafrågor sammanträdde den 11 september 2008 med Philomène Omatuku, jämställdhetsminister i Demokratiska republiken Kongo.

Företrädare för utrikesutskottets arbetsgrupp för Afrikafrågor företog i månadsskiftet maj/juni 2008 ett arbetsbesök i tre länder i Västafrika. Programmen vid besöken i Mali, Ghana och Liberia var inriktade på utvecklingsfrågor och utvecklingssamarbete. I månadsskiftet augusti/september 2008 genomförde företrädare för utskottet en arbetsresa till Vietnam och Indonesien där bl.a. frågor om utvecklingssamarbete togs upp.

De motioner som behandlas i detta betänkande och som avlämnats under innevarande riksmöte redovisas utan angivande av årtal. För motioner avlämnade under riksmötet 2007/08 anges detta.

Bakgrund

Våren 2008 behandlade utskottet regeringens skrivelse 2007/08:89 Sveriges politik för global utveckling samt motioner med anknytning till skrivelsen. På förslag från utskottet ställde sig riksdagen i juni 2008 bakom regeringens syn på Sveriges politik för global utveckling (bet. 2007/08:UU5, rskr. 2007/08:252). Denna politik ska bidra till att uppnå FN:s millenniemål och innebär en samstämmighet och samverkan mellan politikområden. Sverige ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling genom den svenska politiken för global utveckling.

Riksdagsbeslutet i juni 2008 innebär inga förändringar av det mål som fastställdes vid 2003 års beslut om den svenska politiken för global utveckling (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Målet för Sveriges politik för global utveckling är att bidra till en hållbar global utveckling.

Förvaltningsmyndigheter inom utgiftsområde 7 är Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademin och Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev). Dessutom har Riksrevisionen ett ramanslag för internationellt utvecklingssamarbete som är klassificerat som bistånd enligt den definition som fastlagts av biståndskommittén (DAC, Development Assistance Committee) inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Den föreslagna biståndsramen för 2009 uppgår till 33 863 miljoner kronor, vilket motsvarar 1 % av beräknad bruttonationalinkomst (BNI). Det i årets budgetproposition föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår till 30 109 miljoner kronor och är i förhållande till biståndsramen minskat med avräkningar på 3 800 miljoner kronor och ökat med 45,6 miljoner kronor för samarbete med Östeuropa som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC.

Regeringen respektive Riksrevisionens styrelse föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2009 anvisar anslagen inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen och föreslår i konsekvens med generella ändringar av den ekonomiska styrningen i staten att de två nu gällande målen för politikområden inom utgiftsområde 7 upphävs. I stället föreslås mål för två underindelningar inom utgiftsområdet, båda med oförändrad lydelse jämfört med tidigare.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete fastställs till 1 % av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2009 (*prop.yrk. 1*).

Avräkningarna som andel av biståndsramen uppgår 2009 till 11 % jämfört med 14 % under 2008. De sammanlagda avräkningarna för 2009 uppgår till 3 800 miljoner kronor.

Avräkningen för kostnader för asylsökande från utvecklingsländer har minskat från föregående år och uppgår till 2 039 miljoner kronor. Från biståndsramen avräknas vidare kostnader för det svenska bidraget till den del av Europeiska unionens (EU) gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget. För 2009 uppgår avräkningen till 1 362 miljoner kronor.

Skuldavskrivningar riktade till de allra fattigaste länderna klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC.

Biståndsramen avräknas 2009 med 77 miljoner kronor för skuldavskrivning till Togo samt tillförs 292 miljoner kronor som utgör den kompensation som Exportkreditnämnden (EKN) har erhållit för kostnader orsakade av bilaterala skuldavskrivningar, vilka ägde rum 2007. Beloppet på 292 miljoner kronor har 2008 belastat biståndsanslag och för att biståndsramen inte ska belastas dubbelt för en och samma skuldavskrivning måste biståndsramen tillgodogöras det belopp som EKN har kompenserats för.

Den avräkning från biståndsramen som avser administrativa kostnader m.m. består främst av utrikesförvaltningens administration av utvecklings-samarbetet, medel under utgiftsområde 6 för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps internationella biståndsverksamhet samt den del av bidraget till Förenta nationerna (FN) som utbetalas från andra utgiftsområden och som klassificeras som bistånd. De medel som regeringen föreslår att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska disponera fr.o.m. 2009 har tidigare belastat anslag 8:1 Biståndsverksamhet under utgiftsområde 7. Avräkningen från biståndsramen ökar med samma belopp som överförs. Avräkningen för utrikesförvaltningen uppgår till 352 miljoner kronor. Sammanlagt uppgår avräkningen för administration m.m. till 613 miljoner kronor i 2009 års prisläge.

För budgetåret 2009 föreslår regeringen i budgetpropositionen (*prop.yrk. 11*) att riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition (anm. anslag 1:1–1:4, 1:6 och 2:1) enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kr

Anslag		Anslagstyp	
1:1	Biståndsverksamhet	Ramanslag	27 627 171
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	Ramanslag	906 475
1:3	Nordiska Afrikainstitutet	Ramanslag	14 682
1:4	Folke Bernadotteakademin	Ramanslag	41 896

Anslag		Anslagstyp	
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	40 000
1:6	Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	20 295
2:1	Reformsamarbete i Östeuropa	Ramanslag	1 458 860
Summa			30 109 379

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner

- det mål för underindelningen Internationellt utvecklingssamarbete som regeringen föreslår och att målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete upphör att gälla (*prop.yrk. 2*),
- det mål för underindelningen Reformsamarbete i Östeuropa som regeringen föreslår och att målet för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa upphör att gälla (*prop.yrk. 3*),
- de riktlinjer som regeringen föreslår för ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier samt att riksdagens tidigare beslut om u-krediter och biståndskrediter inte längre ska gälla (*prop.yrk. 4*) och
- att subventioner av premier för garantier får belasta anslag 1:1 Biståndsverksamhet i enlighet med vad regeringen förordar (*prop.yrk. 5*).

I budgetpropositionen föreslås också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009

- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 749 000 000 kr under 2009–2028 (*prop.yrk. 6*),
- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 718 700 000 kr (*prop.yrk. 7*),
- ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 990 000 000 kr (*prop.yrk. 8*),
- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om medel för teknisk assistans om 15 000 000 kr att disponeras av Swedfund International AB (*prop.yrk. 9*) och
- för ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 427 000 000 kr under 2009–2016 (*prop.yrk. 10*).

I budgetpropositionen finns även två formella förslag från Riksrevisionens styrelse.

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

- bemyndigar Riksrevisionen att under 2009 för ramanslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kr efter 2009 (*prop.yrk. 12*) och
- för budgetåret 2009 anvisar ett anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, såvitt avser anslag som är avsett för Riksrevisionen, enligt ovan angiven uppställning (*prop.yrk. 13; anm. anslag 1:5*).

Utskottet

Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om biståndsram på 1 % av beräknad BNI och fördelning på anslag inom utgiftsområde 7.

Riksdagen bifaller regeringens förslag om beställningsbemyndiganden och godkännanden. Vidare bifaller riksdagen förslag från Riksrevisionens styrelse om anslag och bemyndigande.

Motionerna avstyrks.

Jämför reservation 1 (s, v, mp) och särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Motionerna

Biståndsramen, främjande av internationella biståndsströmmar

Socialdemokraterna framhåller i kommittémotion U349 (s) yrkande 11 att Sverige måste vara pådrivande för att EU:s medlemsstater ska höja sina biståndsnivåer.

Vänsterpartiet förespråkar i partimotion U255 (v) yrkande 1 att Sverige inom EU och andra internationella forum aktivt ska arbeta för att alla givarländer ska leva upp till FN:s mål om att ge 0,7 % av sitt lands BNI i bistånd.

I den enskilda motionen U237 (fp) yrkande 2 anføres att Sverige, som ett föregångsland i biståndssammanhang, bör stimulera andra givarländer att också ta sitt ansvar, infria givna löften och därmed höja biståndsambitiö- nerna.

I den enskilda motionen U275 (m) förespråkas att biståndspolitiken frikop- plas från procentmålet och tilldelas en "utgiftspost" enlig samma princip som övriga politikområden.

Avräkningar från biståndsramen, anslagsfrågor, villkor och riktlinjer för svenskt bistånd, m.m.

I motioner redovisas oppositionspartiernas budgetförslag inklusive synpunk- ter på avräkningar från biståndsramen. I ett antal motioner lämnas också förslag med bäring på vad anslagen ska användas till och vilka anslagsvill- kor som ska gälla.

Socialdemokraternas budgetalternativ som redovisas i kommittémotion U351 (s) yrkandena 1 och 3 innebär jämfört med regeringens förslag att anslag 1:1 Biståndsverksamhet tillförs ytterligare 113 000 000 kr och

anslag 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) ökas med 2 000 000 kr. Ingen överföring på 115 000 000 kr sker från utgiftsområde 7 till utgiftsområde 6 och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det sistnämnda förslaget framförs också i motion U349 (s) yrkande 15.

Klimatbiståndet måste enligt motionerna U349 (s) yrkande 4 och U351 (s) yrkande 6 förstärkas, vilket framgår också av partimotion Fi270 (s) yrkande 27. För budgetåret 2009 avsätts utöver regeringens budgetförslag ytterligare 300 000 000 kr för detta ändamål. Budgetökningar föreslås även för konfliktförebyggande verksamhet, medling och fredsarbete (+250 000 000 kr under 2009), satsningar på demokrati- och MR-bistånd (+50 000 000 under 2009) respektive hiv/aids-åtgärder (+150 000 000 kr 2009). Detta framgår av motionerna Fi270 (s) yrkande 26, U349 (s) yrkandena 5 och 7 respektive U351 (s) yrkandena 4, 7 och 8. I den nämnda satsningen på demokrati- och MR-bistånd ska enligt Socialdemokraterna i motionerna U349 (s) yrkande 8, U351 (s) yrkande 5 och Fi270 (s) yrkande 25 medel avsättas med särskild inriktning på demokratiinsatser i Ryssland.

Det är enligt Socialdemokraterna viktigt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat, och en budgetförstärkning föreslås för ändamålet i motionerna U349 (s) yrkande 12 och U351 (s) yrkande 10. Andra frågor som lyfts fram i motion U349 (s) yrkandena 9 och 10 avser satsningar på utvecklingsinsatser inriktade på att främja jämställdhet och att motverka ohälsa.

Enligt Socialdemokraterna i motionerna Fi270 (s) yrkande 24, U349 (s) yrkande 13 och U351 (s) yrkande 2 urholkar regeringen biståndet genom vad partiet benämner uppblåsta avräkningar från biståndsramen för skuldavskrivningar. Partiet avstår från att lägga fram något alternativ till regeringens beräkning av skuldavskrivning eftersom man inte har någon insyn i hur en avräkning som regeringen aviserat för 2009 kommer att bokföras. Principiellt, framhåller Socialdemokraterna, avvisar man dock uppblåsta avräkningar från biståndsramen.

Vänsterpartiet är kritiskt till den urholkning av biståndsbudgeten som enligt partiet sker genom regeringens avräkning från biståndsramen. I partimotion U285 (v) föreslås en ökning av anslag 1:1 Biståndsverksamhet med 1 494 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Ökningen sker genom att Vänsterpartiet inte gör någon avräkning för skuldavskrivningar och genom mindre avräkningar för flyktingmottagande jämfört med regeringens budgetförslag. För klimatbistånd under 2009 i syfte att förebygga och motverka klimatförändringar i syd beräknas en medelsökning på 500 000 000 kr. Detta utgör första steget i en treårig satsning.

I partimotion *U255 (v) yrkande 2* framhåller Vänsterpartiet att Sveriges skuldavskrivningar och finansiering av flyktingmottagande alltid ska ske utanför biståndsbudgeten. I kommittémotion *U208 (v) yrkande 8* begär partiet att Sverige ska avstå från att inräkna skuldavskrivningar i det svenska biståndet, något som är tillåtet enligt DAC-reglerna.

Enligt Vänsterpartiet i partimotion *U255 (v) yrkande 6* bör Sverige frikoppla sitt utvecklingssamarbete från IMF:s makroekonomiska krav. I motionens *yrkande 25* föreslås att en del av öronmärkta medel för sexuell och reproduktiv hälsa ska gå till lokala initiativ och verksamheter. Sverige bör enligt *yrkandena 4, 22 och 24* återställa sina bidrag till UNDP, Unifem respektive UNFPA. I *yrkande 20* förespråkar partiet att alla landstrategier ska omfatta fattigdomsbekämpning såväl på landsbygd som i urbana områden.

I motion *U208 (v) yrkande 11* menar Vänsterpartiet att insatserna mot mäns våld mot kvinnor och för ökad jämställdhet måste utgöra en central del av Sveriges utvecklingssamarbete med Demokratiska republiken Kongo.

Miljöpartiet föreslår i kommittémotion *U356 (mp) yrkandena 1–3* att anslag 1:1 Biståndsverksamhet ska tillföras 2 800 000 000 kr utöver regeringens förslag. Partiet motsätter sig att ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa på 1 459 000 000 kr ingår i utgiftsområde 7 och återför dessa medel till anslag 1:1. Återföringen motiverar partiet med att reformsamarbetet med Östeuropa verkar syfta mer till EU-anpassning än till fattigdomsbekämpning och att verksamheten därför bör finansieras av EU.

Det går inte enligt Miljöpartiet att motivera en så stor avräkning för flyktingmottagande som regeringen gör i budgetförslaget, och partiet återför därför 1 500 000 000 kr till biståndsbudgeten. Partiet anser att det är relativt oklart vad regeringen avser att göra med de 1 300 000 000 kr per år som enligt budgetpropositionen avsätts för en särskild treårig klimatsatsning i utvecklingssamarbetet. Miljöpartiet anser att allt bistånd bör vara klimatsäkrat. Partiet avsätter i sitt budgetförslag 1 300 000 000 kr utöver biståndsramen för klimatanpassningsåtgärder.

I kommittémotion *MJ502 (mp) yrkande 32* begär Miljöpartiet att Sverige ska verka för att frågor om biologisk mångfald får ökad tyngd i biståndet.

I den enskilda motionen *U360 (kd) yrkande 10* begärs att det i biståndspolitikerna ska slås fast att främjandet av jämställdhet mellan könen och stärkta ekonomiska och sociala rättigheter för kvinnor och flickor ska höra till de parametrar som styr om ett land ska få svenskt bistånd.

I den enskilda motionen *Ju467 (kd) yrkande 19* föreslås Sverige i vissa fall ska villkora biståndet som ett förhandlingsmedel för att bryta hederskulturens kvinnoförtryck.

I den enskilda motionen *U212 (s)* förespråkas satsningar på avfall och biogas i svenskt bistånd.

I den enskilda motionen U220 (s) anføres att Sverige bör höja nivån för området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter.

I den enskilda motionen U240 (s) yrkandena 1 och 2 förespråkas att det inte ska vara tillåtet att göra skuldavskrivningar på biståndsbudgeten utöver faktisk nivå.

I den enskilda motionen U302 (mp) yrkande 2 föreslås att en ökad andel av biståndsbudgeten bör gå till arbete med SRHR-frågor.

I den enskilda motionen U304 (mp) yrkande 1 begärs att HBT-frågor, demokrati och mänskliga rättigheter i större utsträckning än i dag bör avgöra hur och var svenskt bistånd lämnas. HBT-arbete måste få en större andel i den totala fördelningen av resurser inom Sidas verksamhet. Enligt yrkande 3 bör regeringen årligen redovisa till riksdagen hur HBT-insatser inom biståndsverksamheten utvecklas.

I den enskilda motionen U343 (s) yrkande 5 föreslås att Sida ska få i uppdrag att föra in HBT-perspektiv i varje biståndsverksamhet som Sverige deltar i.

Utskottets överväganden

Biståndsramen, främjande av internationella biståndsströmmar

Utskottet välkomnar förslaget i budgetpropositionen om att Sverige även fortsatt ska behålla en biståndsram som motsvarar 1 % av beräknad bruttonationalinkomst (BNI) och att samtliga riksdagspartier delar denna uppfattning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete fastställs till 1 % av vid budgeterings-tillfället beräknad BNI för 2009 (*prop.yrk. 1*).

I motioner framhålls att Sverige bör agera för att EU:s medlemsstater och andra givarländer ska leva upp till FN:s mål om att ge 0,7 % av BNI i bistånd. Utskottet underströk senast i förra årets budgetbetänkande (bet. 2007/08:UU2) vikten av att åtaganden om ökade biståndsvolymer följs upp och infrias. Detta gäller såväl EU i sin helhet som varje enskilt land, inklusive länder utanför EU.

Det var enligt OECD/DAC bara fem länder som 2007 nådde högre än FN:s biståndsmål på 0,7 %. Förutom Sverige var dessa länder Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Norge. De volymmässigt största givarna i världen var USA, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Japan.

I genomsnitt avsatte givarländerna 0,28 % av BNI till utvecklingsbistånd 2007. Om man räknar bort skuldlättnader motsvarade detta, enligt OECD/DAC som sammanställer statistik om offentligt utvecklingsbistånd, ca 0,26 % av BNI, vilket är högre än någon gång sedan början av 1990-talet. Samtidigt är biståndet väsentligt lägre än vad som borde vara fallet om man fullföljde de mål som satts upp av givarländerna vid flera tillfällen,

exempelvis av G 7-länderna i Gleneagles 2005 om att öka biståndet från 80 miljarder dollar 2004 till 130 miljarder dollar 2010 och vid FN:s världstoppmöte i New York 2005 som bekräftade FN:s biståndsmål på 0,7 %.

Vad gäller EU beslutade medlemsstaterna 2002 i anslutning till Monterrey-konferensen om utvecklingsfinansiering att 2010 samlat anslå 0,56 % av sin BNI till utvecklingsbistånd och att detta 2015 ska uppgå till 0,7 % (0,33 % för de nya medlemsstaterna). Vid ett antal tillfällen, däribland vid Europeiska rådets möte i juni 2008, har EU:s medlemsstater på nytt bekräftat de nämnda åtagandena. Genom dessa åtaganden bör EU:s årliga offentliga utvecklingsbistånd enligt Europeiska rådet fördubblas till över 66 miljarder euro år 2010. Minst hälften av denna kollektiva ökning kommer att gå till Afrika. Medlemsstaterna uppmuntras att fastställa vägledande tidsplaner som visar hur de avser att uppnå sina överenskomna mål för det offentliga utvecklingsbiståndet.

En systematisk översikt över EU:s agerande för att uppnå millenniemålen och rekommendationer för hur EU kan göra mer och göra det bättre i fråga om biståndsvolymer, biståndseffektivitet, samstämmighet för utveckling och handelsrelaterat utvecklingssamarbete finns i kommissionens meddelande KOM(2008) 177. Meddelandet kommenteras i Regeringskansliets faktagenommemoria 2007/08:FPM116 EU som global utvecklingsaktör – EU:s bidrag till uppfyllandet av millenniemålen.

OECD/DAC slår fast att volymen offentligt utvecklingsbistånd (ODA), exklusive skuldlättnader, ökade med 2,4 % under 2007. Mätt i reala termer ökade DAC:s medlemsländer sitt offentliga utvecklingsbistånd med 12 miljarder dollar mellan 2004 och 2006 (motsvarande ca 90 miljarder kronor). Biståndet från DAC-länderna uppgick 2006 till ca 95 miljarder dollar.

Utskottet anser, som framhölls också i förra årets budgetbetänkande, att regeringen inom det europeiska samarbetet bör verka för att EU:s medlemsländer förverkligar sina åtaganden om biståndsökning. Detta bör ske såväl före som under och efter det svenska ordförandeskapet i ministerrådet andra halvåret 2009. Också i andra internationella sammanhang bör Sverige aktivt verka för uppfyllande av gjorda biståndsåtaganden.

Utskottet har i anslutning till arbetet med detta betänkande tagit del av årsrapport 2008 om Europeiska gemenskapens utvecklings- och biståndspolitik samt deras genomförande 2007 (KOM[2008] 379). I årsrapporten konstateras att EU svarar för 60 % av det totala offentliga utvecklingsbiståndet i världen och att kommissionen under 2007 snabbt ökade biståndets effektivitet. I rapporten identifieras bl.a. åtgärder för att öka samstämmigheten i utvecklingspolitiken, för att samordna och harmonisera EU-givarnas insatser och utarbetandet av tematiska och geografiskt inriktade strategier.

Under arbetet med detta betänkande har utskottet också tagit del av årsrapport 2008 från kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd, Echo (KOM[2008] 449). Rapporten sammanfattar Echo:s huvudsakliga verksamhet under förra året och inkluderar en översikt över humanitära insatser i regioner och enskilda länder samt statistik.

Avräkningar från biståndsramen m.m.

De sammanlagda avräkningarna¹ från biståndsramen 2009 uppgår enligt budgetpropositionen till 3 800 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 673 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Oppositionspartierna ifrågasätter i motioner storleken på respektive förslaget vid avräkningar från biståndsramen. Också det förslag som tas upp i den enskilda motionen U240 (s) yrkande 1 torde avse avräkningar, inte avskrivningar som sägs i motionen, från biståndsramen.

Utskottet konstaterar att avräkningarna från biståndsramen 2009, vilka utskottet finner väl avvägda, minskar inte bara i absoluta tal utan också i relativa tal. Avräkningarna som andel av biståndsramen beräknas för 2009 till 11 %. Detta innebär en lägre andel än under flertalet budgetår under 2000-talet. Under åren 2000–2004 uppgick avräkningarnas andel av biståndsramen till mellan 12 % och 14,5 %.

I likhet med tidigare år står de i budgetpropositionen beräknade avräkningarna i överensstämmelse med OECD/DAC:s riktlinjer för vad som avses med bistånd (ODA). Enligt dessa klassas skuldavskrivningar till de allra fattigaste länderna som bistånd liksom vissa andra utgifter, exempelvis vissa utgifter för asylsökande.

Vad gäller avräkningar för flyktingkostnader noterar utskottet att dessa beräknas minska med nära 500 miljoner kronor 2009 jämfört med innevarande budgetår.

Biståndsramen avräknas 2009 med 77 miljoner kronor för skuldavskrivning till Togo samt tillförs 292 miljoner kronor som utgör den kompensation som Exportkreditnämnden (EKN) har erhållit för kostnader orsakade av bilaterala skuldavskrivningar, vilka ägde rum 2007. Beloppet på 292 miljoner kronor har 2008 belastat biståndsanslaget, och för att biståndsramen inte ska belastas dubbelt för en och samma skuldavskrivning måste biståndsramen tillgodogöras det belopp som EKN har kompenserats för.

Utskottet återkommer senare i betänkandet till motionsförslag om internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd.

¹ OECD/DAC använder inte termen avräkning från biståndsramen, det är ett budgettekniskt begrepp som Sverige använder eftersom vi avsätter 1 % av beräknad BNI för bistånd. OECD/DAC definierar i stället vad som är bistånd.

Anslag och anslagsfrågor, villkor och riktlinjer för svenskt bistånd m.m.

I detta avsnitt behandlar utskottet först förslagen i budgetpropositionen om anslag inom utgiftsområde 7 och ett antal motionsyrkanden rörande anslag och anslagsvillkor m.m. Därefter behandlar utskottet förslag om bemyndiganden m.m. inom utgiftsområdet. I ett senare avsnitt i betänkandet tar utskottet upp ett antal motionsförslag om bistandsfrågor.

Utskottet ställde sig i förra årets budgetbetänkande bakom regeringens inriktning på tre tematiska prioriteringar för utvecklingssamarbetet under mandatperioden:

- demokrati och mänskliga rättigheter
- miljö och klimat
- främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.

Dessa tematiska prioriteringar återspeglas bl.a. i planeringen och genomförandet av biståndet – däribland i form av anslag och anslagsvillkor – liksom i dialogen med samarbetsländerna när det gäller ländernas nationella strategier för fattigdomsbekämpning. I budgetpropositionen redovisar regeringen exempel på resultat som uppnåtts inom respektive område under den relativt korta tidsrymd som har förflutit sedan prioriteringarna fastställdes.

Utskottet delar regeringens uppfattning att de tematiska prioriteringarna ger utvecklingssamarbetet tydligare fokus och förstärker möjligheterna att möta de sex globala utmaningar som pekas ut i Sveriges politik för global utveckling (skr. 2007/08:89, bet. 2007/08:UU5): förtryck, ekonomiskt utanförskap, klimatförändringar och miljöpåverkan, konflikter och sviktande situationer, smittsamma sjukdomar och andra hälsohot respektive migrationsströmmar.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har i motioner lagt fram förslag om särskilda insatser och ökade resurser i fråga om demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat respektive främjande av jämställdhet samt flickors och kvinnors roll i utveckling, dvs. de tre tematiska prioriteringar som utvecklingsarbetet är inriktat på.

I fråga om insatser avseende *demokrati och mänskliga rättigheter* stöder utskottet den av regeringen förordade inriktningen på följande tre områden: 1) de medborgerliga och politiska rättigheterna, 2) demokratis och rättsstatens institutioner och procedurer samt 3) demokratiseringens aktörer. Utskottet välkomnar regeringens besked att dessa frågor tydligt ska integreras i de bilaterala samarbetsstrategierna. Av budgetpropositionen framgår att arbete pågår med att utarbeta samarbetsstrategier för ett betydande antal länder, vilket torde innebära ett brett genomslag för prioriteringen av demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet. I sammanhanget kan nämnas att regeringen till riksdagen hösten 2008 över-

lämnat skrivelse 2008/09:11 Frihet från förtryck – skrivelse om Sveriges demokratibistånd. Utskottet planerar att behandla skrivelsen under innevarande riksmöte.

Vad gäller motionsförslaget om medel för en särskild satsning på demokratiinsatser i Ryssland konstaterar utskottet att Sverige fortsätter att lämna ett årligt stöd på 10 miljoner kronor till ryska organisationer för mänskliga rättigheter. Stödet räknas enligt OECD/DAC:s regler inte som bistånd och finansieringen sker mot denna bakgrund inte från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd utan från annat utgiftsområde. Enligt uppgift från Utrikesdepartementet planerar regeringen också stöd till Moscow School of Political Studies, vilket syftar till att stärka demokratiska institutioner och civilsamhället i Ryssland.

Inom det prioriterade området *miljö och klimat* omfattar insatserna anpassning till 1) klimatförändringarna, 2) energi, 3) miljö och säkerhet samt 4) vattenfrågor. Också här ska frågorna integreras i samarbetsstrategierna.

Utskottet anser att miljö- och klimatfrågor är av stor betydelse för att skapa förutsättningar för fattiga människor att förändra sina levnadsvillkor. Därför måste, som utskottet också understrukit vid tidigare tillfällen, fokus på miljö och klimat stärkas och genomsyra Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Utskottet välkomnar därför den särskilda klimatsatsning i biståndet som regeringen förordar för 2009–2011 och som innebär ett medelstillskott nästa budgetår på ca 1,3 miljarder kronor. Totalt för treårsperioden beräknas över 4 miljarder kronor avsättas för klimatåtgärder i utvecklingssamarbetet. De motionsvis framförda förslagen till alternativ medelsberäkning för klimatåtgärder avvisas av utskottet.

Den tredje tematiska prioriteringen för Sveriges utvecklingssamarbete under mandatperioden är som framgått *främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling*. I den ingår bl.a. frågor om 1) kvinnors politiska deltagande, 2) kvinnor som ekonomiska aktörer, 3) sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), inklusive hiv och aids, samt 4) kvinnor och säkerhet, inklusive könsrelaterat våld och människohandel.

Med anledning av motionsförslag om att öka medelstilldelningen för jämställdhet, flickors och kvinnors roll i utveckling samt frågor om homo-, bi- och transsexuella m.m. hänvisar utskottet till sina ställningstaganden i betänkande 2007/08:UU2 där utskottet uttryckte stöd för kraftfulla insatser på dessa områden. I fråga om HBT-insatser, som tas upp i motioner, förutsatte utskottet i det nämnda betänkandet att regeringen till riksdagen redovisar resultatet av den planerade uppföljningen av Sidas handlingsplan för HBT-frågor i utvecklingssamarbetet 2007–2009.

Utskottet välkomnar den ytterligare satsning som planeras för att minska mödradödligheten och för att förbättra mödrahälsan. Detta är angeläget inte minst mot bakgrund av att millenniemål 5 om att minska mödradödligheten med tre fjärdedelar fram till år 2015 är det millenniemål som

uppvisar störst eftersläpning. Komplikationer i samband med graviditet och förlossning är en av de främsta orsakerna till kvinnors ohälsa och död. I många utvecklingsländer är också bristande tillgång till lagliga och säkra aborter en vanlig orsak till mödradödlighet. I vissa länder råder t.o.m. abortförbud.

Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av fortsatta insatser för att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Detta framstår som än mer viktigt i ett läge där det från flera av EU:s medlemsländer finns ett motstånd mot att gemenskapens bistånd går till insatser med denna inriktning.

De höjda livsmedelspriserna i kombination med att den pågående finanskrisen väntas leda till fortsatt allvarliga problem i många utvecklingsländer. Åtgärder krävs på en rad områden. Det gäller på kort sikt ökat humanitärt stöd för att undvika undernäring och på lång sikt insatser för att nå stabila matpriser, bl.a. genom satsningar på jordbruk, skogsbruk och landsbygdsutveckling. Utskottet välkomnar att regeringen, utöver redan pågående insatser, kommer att avsätta 100 miljoner kronor 2009 för att skapa bättre förutsättningar för hållbar livsmedelsproduktion, ökad tillväxt och minskad fattigdom i utvecklingsländer, framför allt i Afrika.

Utskottet noterar att Europeiska kommissionen i meddelande KOM(2008) 450 om inrättande av en snabbinsatsmekanism för att hantera de kraftigt stigande livsmedelspriserna i utvecklingsländerna bland annat föreslår inrättande av en fond till ett värde av en miljard euro. Den ska finansieras via oanvända medel från EU:s jordbruksbudget och således inte från de befintliga utvecklingsfonderna. Medel från fonden, som ska vara verksam under 2008 och 2009, ska ges till de utvecklingsländer som har störst behov, baserat på ett antal objektiva kriterier. Instrumentet ska prioritera åtgärder på utbudssidan, genom att förbättra tillgången till insatsvaror i jordbruket som gödningsmedel och utsäde, eventuellt genom krediter, och säkerhetsåtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets produktionskapacitet.

Med anledning av kommissions meddelande har Regeringskansliet till riksdagen överlämnat faktapromemoria 2008/09:FPM20 Livsmedelsfacilitet. Utskottet delar ståndpunkten i promemorian om behovet av ökade insatser med anledning av livsmedelskrisen liksom uppfattningen att en finansieringslösning bör sökas inom befintlig budgetram och med de instrument som står till förfogande.

Som framgått förespråkas i några motioner att de länder som Sverige samarbetar med måste uppfylla vissa mer specifika villkor eller förutsättningar för att få svenskt bistånd. Med anledning förslagen konstaterar utskottet att dialogen med samarbetsländerna och andra utvecklingsaktörer blir allt viktigare, något som också ligger i linje med Parisöverenskommelsen om biståndseffektivitet. Dialogen ska enligt av regeringen beslutade riktlinjer för samarbetsstrategier vara en planerad och strategisk kommunikationsprocess mellan beslutsfattare, givarrepresentanter och andra aktörer.

Utskottet anser att de tre tematiska prioriteringarna demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling ska utgöra utgångspunkt för den kontinuerliga dialogen med samarbetsländerna. När det gäller motionsförslaget om att Sverige ska frikoppla sitt utvecklingssamarbete från IMF:s makroekonomiska krav konstaterar utskottet att IMF:s bedömningar och analyser hör till de internationellt mest vedertagna och använda instrumenten för att bedöma länders ekonomiska politik. Utskottet finner det rimligt att dessa analyser, tillsammans med andra källor, i förekommande fall används vid avgöranden rörande utvecklingssamarbete, exempelvis budgetstöd. I ett senare avsnitt i betänkandet återkommer utskottet till frågor om budgetstöd.

Vid ett utskottssammanträde den 21 oktober 2008 redogjorde biståndsministern som tidigare nämnts för slutsatserna vid högnivåmötet om biståndseffektivitet i Accra i september 2008. Ett av de många åtaganden som gjordes vid detta uppföljningsmöte rörande Parisöverenskommelsen var att villkor för biståndet ska baseras på samarbetsländernas strategier för fattigdomsbekämpning (PRS, Poverty Reduction Strategies). Utskottet finner det sannolikt att strategierna och Sveriges utvecklingssamarbete innefattar åtgärder såväl på landsbygd som i urbana områden och därtill inte enbart på regional och nationell nivå utan också på lokal nivå, aspekter som framhålls i motionsförslag.

Vad gäller motionsförslaget om ytterligare medelstildelning för konfliktförebyggande verksamhet, medling och fredsarbete vill utskottet erinra om att en av de sex globala utmaningar som regeringen identifierat avser konflikter och sviktande situationer. Insatser krävs för att bistå konfliktdrabbade länder med att förebygga, dämpa och lösa konflikter. Sverige ska verka i konflikt- och postkonfliktländer genom såväl bilaterala som multilaterala kanaler. Utvecklingssamarbetet kan vara en viktig del av Sveriges samlade politik gentemot ett konfliktdrabbat land eller region.

Utskottet delar uppfattningen i en motion att det är viktigt att genom information öka intresset och kunskaperna hos svenska folket om utvecklingssamarbetet. Därför välkomnar utskottet att regeringen avser att under 2008 besluta om en strategi för Sidas informationsverksamhet. Sidas informationsuppdrag omfattar hela det svenska utvecklingssamarbetet, såväl det bilaterala som det multilaterala.

Utrikesutskottet redovisade i 2005 års budgetbetänkande (bet. 2005/06: UU2) sin uppföljning av det multilaterala utvecklingssamarbetet och sina överväganden med anledning av studien. Regeringen har därefter vidtagit en rad åtgärder för att stärka kvaliteten och styrningen inom det multilaterala utvecklingssamarbetet. En särskild strategi för detta samarbete har utarbetats och utifrån kriterierna relevans och effektivitet har under 2008 en gemensam svensk bedömning genomförts av de 23 främsta organisationerna. Bland dessa ingår UNDP, Unifem och UNFPA, vilka är föremål för motionsförslag om ökade resurser.

Här kan också nämnas att Sadev under 2008 publicerat rapporten *Strengthening the Results-Orientation in Sweden's Engagement in Multilateral Development Cooperation – An evaluation of UNDP's country level evaluation activities*. I rapporten dras slutsatser om den generella kvaliteten på UNDP:s utvärderingar och om organisationens bidrag till att utveckla kapacitet inom utvärderingsområdet hos partnerländer. I Sadevs rapport lämnas en rad rekommendationer för en ökad resultatorientering i det svenska multilaterala stödet.

Av budgetpropositionen framgår att medelsökningar planeras för Unifem och UNFPA medan oförändrad medelstilldelning beräknas för UNDP. Där framgår också att regeringen avser att öka basbudgetstödet till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet med mer än 300 000 000 kr mellan 2008 och 2009.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsfördelning på anslag **1:1 Bistandsverksamhet** och avstyrker i och med detta motionsförslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet respektive Miljöpartiet. Också förslaget i budgetpropositionen om storleken på anslag **1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)** tillstyrks av utskottet.

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är ett nordiskt centrum för forskning och seminarieverksamhet, policyrelaterade aktiviteter, biblioteksverksamhet samt publikations- och informationsverksamhet om Afrika. Utskottet noterar att regeringen avser att under budgetåret 2009 se över hur institutets profil kan göras tydligare och då bedöma hur institutets forsknings- och policyverksamhet i ökad utsträckning kan bidra till svensk och nordisk politikutveckling. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag **1:3 Nordiska Afrikainstitutet** är väl avvägt varför detta tillstyrks.

Folke Bernadotteakademin är en central myndighet med uppgift att stärka den svenska och internationella förmågan inom området konflikt- och krishantering med särskild inriktning på fredsinsatser. Akademin fungerar som en plattform för samverkan mellan svenska myndigheter och organisationer och deras utländska partner. Bland annat genomför myndigheten sådan särskild utbildning och samträning som tillsammans med andra myndigheters insatser krävs för att förbereda personal för deltagande i internationella katastrof-, krishanterings-, freds- och säkerhetsfrämjande insatser eller andra liknande uppdrag. Utskottet tillstyrker regeringens beräkning för 2009 av anslag **1:4 Folke Bernadotteakademin**.

Målet för den verksamhet som bedrivs med medel från anslag **1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete** är att stärka förmågan att bedriva offentlig revision hos de nationella revisionsorganen i länder med vilka Sverige bedriver utvecklingssamarbete. Utskottet delar uppfattningen i budgetpropositionen om att det är angeläget med kapacitetshöjande insatser för god förvaltning och korruptionsbekämpning. Som utskottet nämnt i förra årets budgetbetänkande ska medlen från anslag 1:5 användas i enlighet med OECD/DAC:s definitioner av bistånd och verksamheten ska bedri-

vas i överensstämmelse med Parisöverenskommelsen om biståndseffektivitet samt, i förekommande fall, Sveriges samarbetsstrategier för utvecklingssamarbete. I uppdraget till den parlamentariska utredningen om uppföljning av riksrevisionsreformen (dnr 019-2470-06/07) ingår granskning av omfattning och inriktning på Riksrevisionens verksamhet avseende internationellt utvecklingssamarbete. Enligt vad utskottet erfarit kommer denna del av utredningsuppdraget att genomföras våren 2009. Utskottet tillstyrker förslaget till medelstilldelning för anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.

Via anslag 1:6 **Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)** finansieras institutets förvaltningskostnader. Institutet har till uppgift att genomföra av utvärderingar av det svenska internationella utvecklingssamarbetet och reformarbetet i Östeuropa, liksom att främja uppbyggnad av utvärderingskapacitet i samarbetsländerna. Utskottet tillstyrker regeringens medelsberäkning för institutet.

Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till anslag 2:1 **Reform-samarbete i Östeuropa** som används för reformstöd till länderna i Östeuropa inklusive västra Balkan, Turkiet och södra Kaukasien.

Enligt utskottet är regeringens respektive Riksrevisionens styrelses förslag om ramanslag på utgiftsområde 7 för budgetåret 2009 (*prop.yrk. 11 respektive 13*) väl avvägda och utskottet tillstyrker dessa.

I budgetpropositionen lägger regeringen fram en rad förslag om godkännanden och bemyndiganden. Inget av dessa propositionsyrkanden har föranlett motionsförslag. Det har inte heller ett förslag från Riksrevisionens styrelse om bemyndigande som läggs fram i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier införs och ersätter det tidigare systemet med u-krediter och biståndskrediter. Den försöksverksamhet som har pågått avseende garantigivning utan samband med kredit/lån, s.k. fristående garantigivning (*prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:UU2, rskr. 1997/98:103*), görs permanent. Som följd av detta föreslås upphävande av ett antal i budgetpropositionen närmare angivna godkännanden avseende dels u-krediter och biståndskrediter vilka lämnats av riksdagen riksmötena 1980/81, 1983/84 och 1993/94, dels krediter och garantier för vilka riksdagen lämnat godkännande riksmötet 1997/98. Utskottet konstaterar att krediter i många fall löper över långa tidsperioder. Utskottet förutsätter att redan beslutade krediter även i fortsättningen hanteras enligt nu gällande bestämmelser. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (*prop.yrk. 4*).

Utskottet förespråkar också bifall till förslaget i budgetpropositionen om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att för offentliga mottagare av garantier subventionera premier över 6 % av garantibeloppet genom att belasta anslag 1:1 Biståndsverksamhet (*prop.yrk. 5*).

Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett bemyndigande att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 749 000 000 kr under 2009–2028 (*prop.yrk. 6*). I budgetpropositionen redovisar regeringen en översikt över gjorda och förväntade åtaganden och understryker samtidigt att angivna belopp är osäkra eftersom de kan påverkas av om exempelvis avtal sluts senare än beräknat eller av att oförutsedda händelser inträffar i mottagarländer. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag med den ändringen att tidsperioden ska avse 2010–2028.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om att bemyndiga regeringen att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ställa ut statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till högst 5 718 700 000 kr (*prop.yrk. 7*). Huvuddelen av det aktuella beloppet avser Sidas garantigivning avseende utställda biståndsgarantier för u-krediter och fristående garantier samt garantier inom ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier.

Som framgått föreslås i budgetpropositionen att riksdagen ska godkänna ett statligt garantiåtagande som inklusive tidigare ställda garantier ska uppgå till högst 990 000 000 kr 2009 för Nordiska investeringsbankens (NIB) miljöinvesteringslån. Av budgetpropositionen framgår att eventuella infrianden av garantier finansieras av Riksgäldskontorets garantireserv. Regeringen bedömer att inga inbetalningar av garantiavgifter till garantireserven kommer att behöva göras de närmaste åren, varför något anslag för att finansiera sådana avgifter inte heller behöver föras upp på statsbudgeten. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om garantier för NIB:s miljöinvesteringslån (*prop.yrk. 8*).

Regeringens förslag om att under 2009 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om medel för teknisk assistans om 15 000 000 kr att disponeras av Swedfund International AB (*prop.yrk. 9*) stöds av utskottet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett bemyndigande att under 2009 för ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 427 000 000 kr under 2009–2016 (*prop.yrk. 10*). Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag med den ändringen att tidsperioden ska avse 2010–2016.

Utskottet föreslår bifall till förslaget i budgetpropositionen från Riksrevisionens styrelse om bemyndigande för Riksrevisionen att under 2009 för ramanslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kr efter 2009 (*prop.yrk. 12*). Utskottet förutsätter att Riksrevisionens styrelse i framtiden anger sluttidpunkt för ett begärt bemyndigande och bemyndigandets ändamål.

Utskottet noterar att det i budgetpropositionen anges att Riksrevisionen för Sida, Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademin och Sadev har lämnat revisionsberättelser utan anmärkning.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens förslag om biståndsram, anslag, godkännanden och bemyndiganden inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för budgetåret 2009 är väl avvägda och dessa tillstyrks av utskottet (*prop.yrk. 1 och 4–11*). Också Riksrevisionens styrelses förslag är väl avvägda och de tillstyrks av utskottet (*prop.yrk. 12 och 13*). Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet motionerna *Fi270 (s) yrkandena 24–27, Ju467 (kd) yrkande 19, U208 (v) yrkandena 8 och 11, U212 (s), U220 (s), U237 (fp) yrkande 2, U240 (s) yrkandena 1 och 2, U255 (v) yrkandena 1, 2, 4, 6, 20, 22, 24 och 25, U275 (m), U285 (v), U302 (mp) yrkande 2, U304 (mp) yrkandena 1 och 3, U343 (s) yrkande 5, U349 (s) yrkandena 4, 5, 7–13 och 15, U351 (s) yrkandena 1–8 och 10, U356 (mp) yrkandena 1–3, U360 (kd) yrkande 10 samt MJ502 (mp) yrkande 32*.

Mål, styrning och resultatredovisning m.m.

Motionerna

Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion *U349 (s) yrkandena 2 och 3* sin syn på vad partiet benämner solidaritetspolitik, vilken syftar till att hållbart minska fattigdomen i världen på ett sätt som stärker utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter. I partimotion *Fi270 (s) yrkande 28* och kommittémotionerna *U349 (s) yrkande 6* och *U351 (s) yrkande 9* understryks vikten av en kvalitetsförstärkning i biståndet respektive kontroll och utvärdering av biståndet.

Vänsterpartiet föreslår i partimotion *U255 (v) yrkande 3* att regeringens skrivelse om biståndets resultat 2009 ska omfatta en utvärdering av hela biståndsramen inklusive avräkningar för skuldavskrivningar och flyktingmottagande.

Bakgrund

Regeringen konstaterade i vårpropositionen 2008 om den ekonomiska politiken (*prop. 2007/08:100, bet. 2007/08:FiU20*) att en betydande utveckling ägt rum under de senaste tjugo åren vad gäller förändring och effektivisering av den statliga styrningen av myndigheter. Den ekonomiska styrningen i staten har blivit bättre liksom informationen från uppföljningar på olika nivåer i statlig verksamhet. Ett resultatfokus har utvecklats, inte minst i myndigheterna, som är viktigt att bibehålla och förstärka. Det reformarbete som nu pågår är generellt sett inriktat på att styrningen ska bli mer långsik-

tig och strategisk, mer flexibel i förhållande till myndigheters skilda förutsättningar och att den i lägre grad ska bygga på omfattande årliga återrapporteringskrav.

I budgetpropositionen för 2009 föreslås att kravet tas bort på en enhetlig verksamhetsstruktur vad gäller statsbudgetens indelning i nuvarande politik- och verksamhetsområden, vilket ska ge ökad flexibilitet i utformningen av resultatredovisningen.

Utskottets överväganden

Som konsekvens av det nyss redovisade reformarbetet föreslås i budgetpropositionen för utgiftsområde 7 att riksdagen beslutar om upphävande av målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete respektive målet för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa. En underindelning av utgiftsområde 7 som motsvarar de nuvarande politikområdena görs fr.o.m. 2009. Det mål för underindelningen Internationellt utvecklingssamarbete som föreslås i budgetpropositionen överensstämmer med det mål för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete som riksdagen godkände 2003. Målet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

På motsvarande sätt föreslås ett mål för underindelningen Reformsamarbete i Östeuropa som överensstämmer med det mål för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa som riksdagen godkände 2007. Målet är: Stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värdegrunder.

Liksom all annan statlig verksamhet omfattas det internationella utvecklingssamarbetet och reformsamarbetet i Östeuropa av Sveriges politik för global utveckling, vilken antogs av riksdagen 2003 (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Det övergripande målet för Sveriges politik för global utveckling är, som redovisats tidigare i betänkandet, att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i budgetpropositionen om upphävande av de nämnda målen för politikområdena 8 respektive 49 och tillstyrker förslagen om mål för de nämnda underindelningarna (*prop.yrk. 2 och 3*). Utskottet konstaterar att målformuleringen för internationellt utvecklingssamarbetet gällde även under föregående mandatperiod. Enligt utskottet ligger formuleringen väl i linje med vad som i en motion benämns solidaritetspolitik.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är önskvärt att få till stånd en ökad resultatorientering och långsiktighet i styrningen inom utvecklingssamarbetet. I förra årets budgetbetänkande redovisade utskottet sin syn på den nya utvecklingspolitiken som kännetecknas av kvalitet, effektivitet och resultat.

Genomförandet pågår av den heltäckande styrmodell för det samlade utvecklingssamarbetet som regeringen beslutade om 2007. Den har bl.a. medfört förändringar av Sidas instruktion och regleringsbrev. I regleringsbrevet ställs tydliga återrapporteringskrav och myndigheten ska till sin årsredovisning bifoga en särskild resultatredovisning. Ett annat element i den nya styrmodellen för det samlade utvecklingssamarbetet är utarbetande av en årlig skrivelse till riksdagen om resultat inom utvecklingssamarbetet som regeringen avser att avlämna fr.o.m. 2009.

I budgetpropositionens finansplan (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget för 2009, finansplan och skattefrågor m.m.) redogör regeringen för sin syn på utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten. Enligt vad utrikesutskottet erfarit avser finansutskottet att inom kort i ett betänkande redovisa sina överväganden rörande det aktuella utvecklingsarbetet.

I ett motionsförslag behandlas den närmare inriktningen på den av regeringen aviserade skrivelsen 2009 om biståndets resultat. Utskottet konstaterar att enskilda ledamöter i utrikesutskottet under 2008 fört en dialog med företrädare för Utrikesdepartementet om hur en resultatskrivelse bör utformas.

Mot bakgrund av vad som anförts tillstyrker utskottet propositionens förslag rörande mål inom utgiftsområde 7 (*prop.yrk. 2 och 3*). Motionerna *Fi270 (s) yrkande 28*, *U255 (v) yrkande 3*, *U349 (s) yrkandena 2, 3 och 6* samt *U351 (s) yrkande 9* avstyrks av utskottet.

Vissa frågor om biståndets inriktning m.m.

Motionerna

I den enskilda motionen *U210 (s)* begärs utveckling av det jordbruksbaserade biståndet.

I den enskilda motionen *U261 (s)* framläggs förslag om utvecklat informationsarbete genom de enskilda organisationerna för att stärka återkopplingen till svenska folket om biståndet.

I den enskilda motionen *U302 (mp) yrkande 3* framhålls betydelsen av svensk närvaro i länder med begränsade möjligheter till abort.

I den enskilda motionen *U304 (mp) yrkande 2* slår motionärerna fast att situationen för sexuella minoriteter är mycket svår i flera länder i Latinamerika till vilka Sverige valt att avveckla biståndet och att avvecklingsbeslutet är beklagligt.

I den enskilda motionen *U336 (kd) yrkande 2* föreslås avveckling av Unwra och överföring av de palestinska flyktningarna till UNHCR.

I den enskilda motionen *U360 (kd) yrkande 11* framhålls att det i internationellt miljöarbete är viktigt att uppmärksamma åtgärder som förbättrar jämställdheten och levnadsvillkoren för kvinnor och att kvinnor inkluderas i beslutsfattande processer.

I den enskilda motionen *So470 (mp) yrkande 10* framhålls vikten av att vid arbete med internationella biståndsinsatser lyfta fram handel med alkohol som en utvecklingshämmande faktor.

Utskottets överväganden

Utskottet delar uppfattningen i en motion om behovet av jordbruksbaserat bistånd. För att långsiktigt nå stabilare matpriser krävs åtgärder i såväl utvecklingsländer som i utvecklade länder. Satsningar på jordbruk, skogsbruk och landsbygdsutveckling är nödvändiga för att skapa bättre förutsättningar för hållbar livsmedelsproduktion, ökad tillväxt och minskad fattigdom i utvecklingsländer, framför allt i Afrika. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet regeringens ambition att ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen av ett mer produktivt jordbruk och en bredare landsbygdsutveckling. Detta ska ske genom en helhetsansats som innefattar stöd till bl.a. jordbruksforskning, anpassning till klimatförändringar, infrastruktur, förbättrade möjligheter till regional och global handel, privatsektorsutveckling och utveckling av staters kapacitet mer allmänt liksom mer produktionsnära stöd. Utskottet anser att det i satsningar på miljöåtgärder, jordbruk och landsbygdsutveckling är viktigt att beakta kvinnors levnadsvillkor och möjlighet till deltagande.

I en motion framhålls betydelsen av svensk närvaro i länder med begränsade möjligheter till abort. Utskottet vill i likhet med tidigare i betänkandet betona att det är viktigt med insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor och understryker att en av de tre tematiska prioriteringarna för Sveriges utvecklingssamarbete är främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. I denna prioritering innefattas bl.a. SRHR-frågor såsom sexualundervisning, rätt till preventivmedel, säkra aborter, mödravård m.m.

Situationen för sexuella minoriteter är svår i flera länder i Latinamerika, vilket framhålls i en motion. Dessvärre utsätts HBT-personer på många håll i världen för marginalisering, systematiskt förtryck och våldsbrott, inklusive avrättningar. Utskottet vill understryka vikten av att Sverige fortsätter att arbeta inom ramen för EU och FN-systemet för att uppmärksamma frågorna och ge stöd till svenska och internationella organisationer som arbetar med HBT-personers rättigheter.

Med anledning av motionen om alkohol som en utvecklingshämmande faktor vill utskottet peka på att Sverige bl.a. inom EU-samarbetet har en restriktiv syn på alkohol. Det kan, inte minst i utvecklingssamarbete med

länder där alkoholrelaterade sjukdomar och andra problem är vanligt förekommande och där detta uppmärksammas i landets strategi för fattigdomsminskning, finnas anledning att särskilt lyfta fram alkoholrelaterade insatser.

Vad gäller motionsförslaget om insatser via enskilda organisationer för att stärka återkopplingen till svenska folket om biståndet vill utskottet peka på att regeringen under 2008 avser att besluta om dels en strategi för verksamheten under Sidas anslagspost för enskilda organisationer, dels en strategi för myndighetens informationsverksamhet.

FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, Unwra, vilken behandlas i en motion, bildades 1949 i syfte att försöka lösa det palestinska flyktingproblemet. I budgetpropositionen räknar regeringen med att öka stödet till Unwra med drygt 30 miljoner kronor mellan 2008 och 2009 då det beräknas till 285 miljoner kronor. Därutöver tillkommer svenskt stöd till organisationens appeller. Unwra är ett tillfälligt FN-organ vars mandat successivt förlängts. Sverige och det internationella samfundet arbetar för en lösning på Mellanösternkonflikten och att Unwra därför inte ska behövas i framtiden. I dagsläget ser det dock ut som om det finns behov av organisationen under flera år framöver. Sverige är drivande i ett pågående arbete för att modernisera och effektivisera Unwra och verkar aktivt för en ökad samordning i området bland berörda FN-organ och andra aktörer, något som syftar till bättre resursutnyttjande och därmed bättre hjälp till de palestinska flyktingarna.

Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet *U210 (s)*, *U261 (s)*, *U302 (mp)* yrkande 3, *U304 (mp)* yrkande 2, *U336 (kd)* yrkande 2, *U360 (kd)* yrkande 11 och *So470 (mp)* yrkande 10.

Riksrevisionens styrelses framställning (framst. 2007/08:RRS16) angående Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning 2007/08:RRS16 och därtill hörande följdmotion.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Granskningsrapporten

Riksrevisionen har granskat Sida och det bistånd som kanaliseras till samarbetsländerna via enskilda organisationer. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten Oegentligheter inom bistånd – Är Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer tillräcklig? (RiR 2007:20).

Revisionsfrågorna i granskningen var följande:

- Är Sidas interna kontroll av biståndsverksamhet som bedrivs i projektform tillfredsställande?
- Är Sidas interna kontroll tillräckligt effektiv för att det ska vara möjligt att i praktiken skydda sig mot oegentligheter i projektverksamheten i samarbetsländerna?

Enligt granskningsrapporten uppgick under 2007 det bistånd som förmedlas via Sida till ca 15 miljarder kronor. Biståndet kanaliseras på olika sätt, bl.a. genom bilaterala avtal eller via enskilda organisationer. Sidas bistånd till enskilda organisationer förmedlas genom s.k. ramorganisationer. Dessa förmedlar bistånd till svenska organisationer som samarbetar med lokala organisationer i utvalda länder.

Riksrevisionen har granskat 15 projekt i fyra länder för att söka avgöra dels om Sidas interna kontroll av biståndsverksamhet som bedrivs i projektform är tillfredsställande, dels om Sidas interna kontroll är tillräckligt effektiv för att det ska vara möjligt att i praktiken skydda sig mot oegentligheter i projektverksamheten i samarbetsländerna.

Enligt Riksrevisionen förekom oegentligheter i 5 av de 15 projekten och allvarliga indikationer på oegentligheter i ytterligare två projekt. I 10 av de 15 projekten fanns så väsentliga fel i projektens räkenskaper att de borde ha framgått av lämnade revisionsintyg. I granskningsrapporten anges att det i 75 % av de studerade projekten saknas tillräckligt underlag för att tillfredsställande kunna bedöma vilken verksamhet som bedrivits.

Riksrevisionens slutsats är att Sida är medvetet om att korruption och andra oegentligheter är ett problem och att Sida har sökt organisera ett skydd mot detta via kontrakt och en del kontrollåtgärder. Riksrevisionen anser att de vidtagna åtgärderna visat sig otillräckliga. Resultaten av granskningen är enligt Riksrevisionen oroande. Det råder oordning i många av projekten och kontrollsystemet har inte varit utformat på ett sådant sätt att Sida fått signaler om de brister och problem som finns. Rutinen för revision har brister, vilket medför att den inte fyller sitt syfte.

I granskningsrapporten ger Riksrevisionen åtta rekommendationer om åtgärder. Dessa är riktade till regeringen, Sida och Revisorsnämnden.

Regeringen bör enligt granskningsrapporten ange ett särskilt mål för Sida avseende arbetet med att förhindra fel och missbruk i bidragsverksamheten samt säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomst av oegentligheter motverkas.

I rekommendationerna till Sida sägs att myndigheten bör säkerställa att ramorganisationerna sprider kunskap om hur den interna kontrollen – hela vägen ut till de lokala projekten – kan stärkas i svenska och lokala enskilda organisationer. Sida bör vidare, i samverkan med ramorganisatio-

nerna, på ett än mer noggrant sätt pröva de enskilda organisationer som ska bli ansvariga från svensk sida så att kvaliteten i de lokala enskilda organisationernas verksamheter kan förbättras samt säkerställa att revisionsinsatserna blir mer effektiva. Detta innebär enligt Riksrevisionen att Sida förväntas ompröva och utveckla dagens modell med svenska revisorer som godkänner lokala revisionsintyg. Sida bör också vidta lämpliga åtgärder för att utreda de problem och oklarheter som Riksrevisionen iakttagit i granskningen av myndigheten och de olika projekten samt vidta lämpliga åtgärder för att förhindra förekomst av fel och oegentligheter av de slag som iakttagits i den aktuella granskningen och i övrig pågående projektverksamhet.

Vad beträffar Revisorsnämnden rekommenderas i Riksrevisionens rapport att den i sin tillsynsverksamhet i ökad utsträckning ska uppmärksamma förutsättningar för och genomförande av revisionsnära tjänster som avrapporteras i form av revisorsintyg.

Framställningen

Riksrevisionens styrelse föreslår i en framställning den 14 november 2007 angående Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer (*framst. 2007/08:RRS16*) att riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomst av oegentligheter och andra väsentliga fel motverkas.

Motionen

I den enskilda motionen *2007/08:U6 (s, v, mp)* menar motionärerna att alltför långtgående slutsatser dras i Riksrevisionens granskning och att myndigheten generaliserar utifrån ett alltför tunt och tendensiöst underlag. Motionärerna anser att det blivit oklart vem som kritiseras eftersom kritiken i medierapporteringen till stor del riktats mot de enskilda organisationerna. Samtidigt är det, framhåller motionärerna, Sida och dess enligt Riksrevisionen bristande kontroll som utgör sakfrågan i granskningsrapporten RiR 2007:20 och i den till riksdagen inkomna framställningen från Riksrevisionens styrelse.

Motionärerna framhåller att en stor del av de granskade projekten var kända som riskprojekt. Mot den bakgrunden ifrågasätter de bedömningen av Riksrevisionens styrelse att resultatet av den aktuella granskningen ger indikationer på att det skulle kunna vara en hög frekvens av väsentliga fel i räkenskaperna även i icke granskade projekt. I motionen poängteras att biståndsprojekt ofta genomförs under svåra förhållanden men att det samtidigt är viktigt att verka för att förebygga och åtgärda fel och korruption. För att det viktiga arbetet med biståndsinsatser via enskilda organisationer ska kunna drivas vidare på ett tillfredsställande sätt måste riksdagen och

regeringen, när de ställer krav på verksamheten, också se till att Sida och enskilda organisationer har rimliga medel och verktyg för att svara upp mot de krav som ställs. Motionärerna understryker att det är angeläget att granskningar av biståndet genomförs på ett sådant sätt att sakfrågan kommer i fokus.

Budgetpropositionen för 2009

Riksrevisionens rapport RiR 2007:20 kommenteras i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utg.omr. 7). Regeringen konstaterar att Sidas styrelse i november 2007 beslutat om 18 åtgärder för att förbättra den interna kontrollen och för att utreda de misstänkta fallen av oegentligheter. En av åtgärderna avsåg anlita en revisionsbyrå för utredning av de enskilda misstankarna om fel. Regeringen, som tagit del av resultatet av den aktuella utredningen, bedömer att problemen är av mindre omfattning än vad Riksrevisionens rapport gav skäl att befara.

I budgetpropositionen framhåller regeringen att den i Sidas instruktion (2007:1371), som beslutades i december 2007, infört en särskild paragraf om att myndigheten ska stödja samarbetsländernas strävan att bekämpa korruption och motverka att korruption förekommer i insatser finansierade med svenskt bistånd. I Sidas regleringsbrev för 2008 har regeringen angett ett särskilt mål inom området Oegentligheter och korruption och slagit fast krav på åiterrapportering av åtgärder mot oegentligheter och korruption. Sida ska enligt regleringsbrevet till regeringen även redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit med anledning av Riksrevisionens rapport.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens granskningsrapport Oegentligheter inom bistånd publicerades i månadsskiftet september/oktober 2007. I anslutning till den då aktuella utskottsberedningen av förslagen i budgetpropositionen för 2008 om anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd inbjöd utrikesutskottet företrädare för Sida respektive Riksrevisionen att genom föredragningar ge sin syn på frågor som aktualiserats genom granskningsrapporten. Även företrädare för ramorganisationerna Forum Syd och Svenska Missionsrådet inbjöds till utskottet.

Medel till de projekt som granskats i rapporten RiR 2007:20 hade beviljats av Sida och via de nämnda ramorganisationerna förmedlats till enskilda organisationer, vilka i sin tur samarbetar med lokala organisationer i samarbetsländerna.

Föredragningar av företrädare för Sida respektive Forum Syd och Svenska Missionsrådet ägde rum i utskottet den 23 oktober 2007. Riksrevisionens föredragning ägde rum den 30 oktober 2007.

Utskottet konstaterar att såväl regeringen som Sida innan och efter att Riksrevisionens granskningsrapport publicerades och de nämnda föredragningarna i utskottet ägde rum vidtagit en rad åtgärder som syftar till att motverka förekomst av oegentligheter och andra väsentliga fel.

Regeringen gav redan ett par månader innan Riksrevisionen publicerade sin granskningsrapport i uppdrag åt Sadev, Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, att utvärdera UD:s och Sidas arbete för att förebygga korruption och minimera korruptionsriskerna för svenskt stöd inom utvecklingssamarbetet, de uppföljnings- och kontrollmekanismer som finns samt hur fall av korruption följs upp.

Inom Sida föranledde Riksrevisionens granskningsrapport ett antal ställningstaganden och en åtgärdsplan, vilken beslutades av Sidas styrelse i november 2007. Den innebär att Sida bl.a. förstärker sin egen och ramorganisationernas kapacitet för intern kontroll och tillsammans med ramorganisationerna och deras revisorer utvecklar revisionsinstrument. Sida ska också göra fler stickprovskontroller av genomförda insatser. Sidas styrelse beslutade även om en djupare granskning av de projekt där Riksrevisionen identifierat misstänkta oegentligheter. Denna granskning, vilken som nämnts ovan även kommenteras i budgetpropositionen för 2009, har genomförts av en revisionsbyrå. Ett sammandrag av granskningsresultatet har publicerats på Sidas webbplats där det anges att revisionsbyråns granskning visar på att felaktigheter begåtts och att bokföringen i några fall varit bristande men att inga biståndsmedel har förskingrats.

Regeringen fattade som nämnts i december 2007 beslut om Sidas instruktion där det numera uttryckligen anges att myndigheten ska stödja samarbetsländernas strävan att bekämpa korruption och motverka att korruption förekommer i insatser finansierade med svenskt bistånd. Utskottet, som ser positivt på att detta tydligt kommer till uttryck i instruktionen, noterar att åtgärder mot oegentligheter och korruption även lyfts fram i Sidas regleringsbrev för 2008.

Utskottet noterar också att Sadev den 16 juni 2008, till följd av det tidigare nämnda regeringsuppdraget, publicerat rapporten Att förebygga och hantera korruption i det svenska utvecklingssamarbetet (Sadev report 2008:5).

Utvärderingsmyndigheten slår fast att arbetet med att förebygga korruption under senare år fått allt större uppmärksamhet hos internationella biståndsgivare. Sverige uppmärksammade enligt Sadev tidigt frågans betydelse och har genom en rad bilaterala och multilaterala insatser drivit det korruptionsförebyggande arbetet. Ett omfattande arbete har även lagts ner på att organisera biståndet för att förebygga och hantera korruption i utvecklingssamarbetet och frågan har under de senaste åren kommit alltmer i fokus på UD och Sida.

Sadev anser att regelverken kring korruptionsarbetet utvecklats och blivit alltmer omfattande och heltäckande och att mycket kraft och möda i dag läggs på efterlevnad. Arbetet kräver dock nya kompetenser som tar tid att utveckla. Utifrån en helhetsbedömning har Sadev identifierat brister i UD:s och Sidas metoder för att förebygga korruption i utvecklingssamarbetet. Utvärderingsmyndigheten lämnar i rapporten ett antal rekommendationer om ytterligare vidareutveckling av antikorrupsionsåtgärder.

Utskottet konstaterar att korruption skadar och försvagar det politiska systemet och demokratin. Utbredd korruption undergräver rättssäkerheten för medborgarna och gynnar etablerade eliter på bekostnad av samhället i stort. Korruption medför att konkurrensen i näringslivet snedvrids och den hämmar även handel och investeringar eftersom företag är mindre intresserade av att satsa i länder eller regioner där mutor är vanligt förekommande. Därför måste åtgärder för att förhindra och beivra korruption utgöra en integrerad del i Sveriges utvecklingssamarbete.

Utskottet förutsätter att regeringen senast under nästa riksmöte återkommer till riksdagen med en samlad redovisning av vilka åtgärder som den vidtagit för att säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomst av oegentligheter och andra väsentliga fel motverkas. Regeringen bör också återkomma till riksdagen med en bedömning av åtgärdernas effekter. Det är utskottets avsikt att framgent noga följa vidareutvecklingen av åtgärder för att förhindra och beivra oegentligheter och korruption i utvecklingssamarbetet.

Enligt utskottets mening är ett tillkännagivande till regeringen inte nödvändigt. Framställningen (*framst. 2007/08:RRS16*) avstyrks därför. Med hänvisning till vad som anförts ovan avstyrks även motion *2007/08:U6* (s, v, mp).

Riksrevisionens styrelses framställning (framst. 2007/08:RRS27) angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning 2007/08:RRS27 och därtill hörande följdmotioner.

Jämför reservation 5 (v, mp).

Granskningsrapporten

Riksrevisionen har granskat regeringens och Sidas hantering av budgetstödet samt regeringens återrapportering till riksdagen om budgetstödet. Budgetstöd är ett finansiellt stöd till ett fattigt lands statsbudget i syfte att stödja landets fattigdomsbekämpning. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten Bistånd genom budgetstöd – regeringens och Sidas hantering av en central biståndsform (RiR 2007:31).

Syftet med studien var att granska regeringens och Sidas hantering av budgetstödet samt regeringens återrapportering till riksdagen. Revisionsfrågorna var följande:

- Är regeringens beslut om budgetstöd väl underbyggda?
- Gör Sida bedömningar av förutsättningarna för budgetstöd som är väl underbyggda och konsekventa?
- Är regeringens rapportering till riksdagen om budgetstödet rättvisande?

Enligt granskningsrapporten betalade Sverige 2006 genom budgetstöd närmare 900 miljoner kronor i direkt stöd till utvecklingsländers statsbudgetar. Enligt Riksrevisionen, som betecknar budgetstöd som en riskfylld biståndsform, visar granskningen att regeringen inte har följt upp sin delegering till Sida och att myndighetens bedömningar vid beslut om budgetstöd inte uppfyller de krav som ställts av regeringen.

Regeringen ska besluta om samarbetsstrategier som ska styra det långsiktiga utvecklingssamarbetet med mottagarländerna. Samarbetsstrategierna ska ligga till grund för Sidas beslut om budgetstöd. Regeringen har enligt granskningsrapporten endast fattat beslut om ny samarbetsstrategi för ett av de åtta länder som beviljats budgetstöd sedan 2005, Tanzania. De övriga sju budgetstödsländerna är Mali, Burkina Faso, Rwanda, Moçambique, Nicaragua, Uganda och Zambia.

Regeringen har genom riktlinjer delegerat ansvaret att bereda och besluta om budgetstöd till Sida. Riksrevisionen anser att riktlinjerna är alltför omfattande och oprecisa och att de sammanblandar mål och krav. Enligt granskningsrapporten är Sidas analyser och bedömningar i besluten om budgetstöd ofullständiga och oklara.

I granskningsrapporten ger Riksrevisionen åtta rekommendationer om åtgärder. Dessa är riktade till regeringen och Sida.

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen snarast beslutar om samarbetsstrategier för de länder som har budgetstöd. Regeringen bör i sin planerade översyn av riktlinjerna för budgetstöd söka förenkla dessa och förtydliga dem på ett antal punkter. Regeringen bör ge utökad vägledning till Sida om vilka nivåer som mottagarländerna bör ha uppnått avseende den offentliga finansiella styrningen och den ekonomiska politiken för att kunna komma i fråga för budgetstöd samt förtydliga riktlinjerna när det gäller Sidas uppföljning av budgetstödet. Enligt Riksrevisionens rekomen-

dationer bör regeringen vidare klargöra när riktlinjerna ska tillämpas på budgetstödsliknande former av bistånd och låta genomföra systematiska uppföljningar av Sidas tillämpning av regeringens riktlinjer för budgetstöd. I sin återsrapportering till riksdagen bör regeringen ge en mer rättvisande bild av budgetstödet och på ett tydligare sätt redovisa de risker som finns med stödformen.

Riksrevisionens rekommenderar Sida att utforma ett samlat styrdokument som svarar mot regeringens riktlinjer för budgetstöd. I detta dokument bör Sida klargöra och precisera hur bedömningen inför beslut om budgetstöd ska göras. Sida bör vidta åtgärder för att säkerställa att besluten och underlagen inför beslut om budgetstöd uppfyller kraven enligt regeringens riktlinjer för budgetstöd samt regelbundet genomföra systematiska riskanalyser för de mottagarländer där bistånd ges i form av budgetstöd eller sektorstöd. Sida rekommenderas också att se till att etablera tydliga definitioner av olika stödformer och säkerställa att de är möjliga att följa upp.

Framställningen

Riksrevisionens styrelse föreslår i en framställning den 20 februari 2008 angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd (framst. 2007/08:RRS27) att riksdagen tillkännager för regeringen att denna skyndsamt *bör* besluta om samarbetsstrategier för de länder som erhåller bistånd genom budgetstöd, *bör* säkerställa att besluten om bistånd genom budgetstöd är väl underbyggda och *bör* förbättra återsrapporteringen till riksdagen om effekterna av och riskerna med budgetstöd (*framst. 2007/08:RRS27 punkterna 1–3*).

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i kommittémotion 2007/08:U8 (s) *yrkandena 1 och 2* betydelsen av en tydlig utveckling mot demokrati och mänskliga rättigheter som grund för budgetstöd liksom vikten av hög ambition, kvalitet och måluppfyllelse i biståndsinsatserna. Sadev bör enligt partiet ges en central roll i uppföljning och utvärdering av budgetstödet.

I den enskilda motionen 2007/08:U7 (mp) konstaterar motionären att en grundläggande förutsättning för att budgetstöd ska fungera är att det finns ordentliga samarbetsstrategier för budgetstödsländerna och ordentliga underlag för beslut om utbetalning samt att stödet följs upp. Motionären anser att regeringen inte ska använda sig av Internationella valutafondens bedömningar av mottagarländernas makroekonomiska stabilitet som kriterium för att betala ut budgetstöd. I stället bör Sveriges beslut grundas på en självständig analys.

Budgetpropositionen för år 2009

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utg.omr. 7) kommenteras Riksrevisionens rapport RiR 2007:31. Där framgår att regeringen under 2008 förtydligat riktlinjerna avseende bedömning och hantering av budgetstöd för fattigdomsbekämpning. Med anledning av Riksrevisionens kritik av brister i regeringens återrapportering till riksdagen av budgetstödet anges att ett första steg i riktning mot en mer rättvisande rapportering har tagits i budgetpropositionen för 2009. Regeringen avser att framöver ytterligare utveckla avrapporteringen till riksdagen.

Utöver de kommentarer till Riksrevisionens granskning av budgetstödet som regeringen redovisar i budgetpropositionen återfinns i denna också mer allmänna resonemang om utvecklingen av programstöd² (generellt budgetstöd, sektorsbudgetstöd och sektorsprogramstöd). Regeringen skriver i budgetpropositionen bl.a. att programstöd ofta är den mest ändamålsenliga stödformen i ett modernt och effektivt utvecklingssamarbete. Ambitionen är, i enlighet med Parisdeklarationen, att andelen programstöd ska öka de kommande åren. Utvecklingen mot ökad andel programstöd har dock, såväl i det svenska som i flera andra länders bistånd, gått långsammare än förväntat. I syfte att ytterligare utveckla användningen av programstödet avser regeringen att fortsätta översynen av denna biståndsform.

Utbetalning av budgetstöd sker årsvis och är kopplad till årliga resultatgenomgångar samt dialoger om krav på samarbetsländernas åtgärder i fråga om antikorruption, demokrati och mänskliga rättigheter, den nationella strategin för fattigdomsbekämpning, de offentliga finansiella styrsystemen och den ekonomiska politiken. Dessa krav är ställda för att minimera de ekonomiska och politiska risker som budgetstöd kan innebära.

Sex länder erhöll generellt budgetstöd från Sverige under 2007: Burkina Faso, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania och Zambia.

Bakgrund – allmänt om riktlinjer för samarbetsstrategier respektive budgetstöd

Regeringen redovisade i förra budgetpropositionen (prop. 2007/08:1 utg.omr. 7) att den inlett ett omfattande förändringsarbete avseende biståndspolitikerna med dels geografisk och tematisk inriktning, dels i fråga om metoder och biståndsformer samt effektmätning. Utskottet redogjorde i betänkande 2007/08:UU2 för sin syn på förändringsarbetet.

Den nya geografiska inriktningen i det bilaterala utvecklingssamarbetet har inneburit att biståndet numera är inriktat på 33 länder i stället för som tidigare 67 länder. Regeringen har under perioden januari 2007–oktober 2008

² *Programstöd* innebär generellt budgetstöd, sektorsbudgetstöd och sektorsprogramstöd. *Sektorsbudgetstöd* innebär icke öronmärkt finansiellt stöd till statsbudgeten, men där bedömning, dialog, villkor och resultatuppföljning fokuserar på en särskild sektor. *Sektorsprogramstöd* innebär givarsamordnat stöd i olika former till en viss sektor.

fattat beslut om 24 uppdrag till Sida att ta fram förslag till samarbetsstrategier, utfasningsstrategier eller utfasningsplaner där regeringens nya biståndspolitik får genomslag.

Den dåvarande regeringen beslutade våren 2005 om *riktlinjer för samarbetsstrategier* i det svenska utvecklingssamarbetet. En översyn av riktlinjerna har ägt rum under den nuvarande regeringen. Den anpassades tidsmässigt till arbetet med landfokusering. Översynsarbetet har hittills resulterat i promemorian Komplettering av riktlinjer för samarbetsstrategier i det svenska utvecklingssamarbetet, daterad 2008-06-06. Promemorian finns tillgänglig på regeringens hemsida (<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/55973>). Där sägs att i de delar där promemorians innehåll skiljer sig från 2005 års riktlinjer gäller det som anges i promemorian. Enligt vad utskottet erfarit fortsätter Regeringskansliets översynsarbete.

Samarbetsstrategier är regeringens planeringsinstrument för att styra det långsiktiga utvecklingssamarbetet med enskilda länder. Det är i samarbetsstrategin som regeringen ska göra de långsiktiga politiska överväganden som sedan styr Sida i genomförandet av biståndspolitiken. I samarbetsstrategierna ska det slås fast hur Sverige ser på samarbetet, hur omfattande det ska vara och vilka resultat man förväntar sig. Regeringens ställningstagande till om budgetstöd kan vara en lämplig samarbetsform ska ske som en integrerad del i framtagandet av en ny samarbetsstrategi. En ny samarbetsstrategi med ett principbeslut om budgetstöd innebär att Sida efter beredning kan fatta beslut om budgetstöd, inklusive utbetalning. Samarbetsstrategierna ska, enligt beslutet om Sveriges politik för global utveckling, vilket togs 2003, ersätta landstrategier som planeringsinstrument för samarbete med enskilda länder och regioner (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112).

Riktlinjerna för samarbetsstrategier kompletteras av en särskild bilaga med *riktlinjer avseende bedömning och hantering av budgetstöd för fattigdomsbekämpning*. Regeringen har, som nämnts ovan, reviderat dessa budgetstödsriktlinjer 2008.

I budgetstödsriktlinjerna definieras budgetstöd på följande sätt:

Generellt budgetstöd är ett icke öronmärkt finansiellt stöd till ett lands statsbudget för att genomföra ett nationellt utvecklingsprogram i form av en strategi för utveckling och fattigdomsminskning (PRS³ eller motsvarande) där de överförda medlen hanteras i enlighet med samarbetslandets budgetprocesser och system och där utbetalningarna är beroende av att samarbetslandet har respekterat de överenskomna villkoren för utbetalning.

Budgetstödsriktlinjerna anger att budgetstöd omfattar tre samverkande delar: 1) det finansiella bidraget, 2) villkoren och dialogen mellan givarna och samarbetslandet samt, där behov finns, 3) kompletterande insatser till stöd för kapacitetsutveckling.

³ PRS = Poverty Reduction Strategy.

Syftet med generellt budgetstöd är enligt riktlinjerna att stödja uppfyllandet av målen i landets strategi för fattigdomsminskning (motsv.) genom ett finansiellt stöd till strategins genomförande. Stödformen förväntas leda till ökad fattigdomsbekämpning och utveckling samt till ökad biståndseffektivitet.

Inför beslut om budgetstöd ska var och en av nedan följande fem grundläggande förutsättningar samtidigt vara uppfyllda:

1. Grundläggande respekt för samt tydliga åtaganden och vidtagna åtgärder för att stärka mänskliga rättigheter och demokrati.
2. En nationell strategi för utveckling och fattigdomsminskning (PRS eller motsvarande) med demokratisk förankring som sammantaget bedöms vara relevant, trovärdig och genomförbar.
3. En tillväxtfrämjande och långsiktigt hållbar ekonomisk politik med utveckling och fattigdomsbekämpning som mål, i vilken makroekonomisk stabilitet ingår som en nödvändig förutsättning.
4. Offentliga finansiella styrsystem som är tillräckligt transparenta, robusta och effektiva för att målsättningarna med stödet ska kunna uppnås tillsammans med en positiv utveckling av desamma.
5. Ett tydligt åtagande samt vidtagna åtgärder från samarbetslandets regering att bekämpa korruption i den offentliga verksamheten.

Svagheter och risker inom respektive område ska analyseras och en bedömning göras av hur de kan hanteras (t.ex. genom reformer eller kompletterande insatser).

Frågor om dialog och givarsamordning, processen för beslut om budgetstöd samt uppföljning och utvärdering av budgetstöd behandlas också budgetstödsriktlinjerna. Biståndsminister Gunilla Carlsson poängterade vid sin medverkan i utrikesutskottet den 21 oktober 2008 vikten av ansvarsutkrävande i samband med budgetstöd.

I budgetstödsriktlinjerna anges också vad som gäller för tillfälligt budgetstöd. Sådant stöd skiljer sig från reguljärt budgetstöd genom att det är avsett som svar på ett omedelbart och tydligt påkallat behov, oftast till följd av genomgripande samhällsförändringar efter t.ex. en konflikt eller en akut kris.

Utbetalningarna av generellt budgetstöd uppgick under 2007 till 966 miljoner kronor, vilket var en ökning med drygt 100 miljoner kronor jämfört med året innan. Motsvarande stöd beräknas för 2008 preliminärt uppgå till drygt 1 100 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens granskningsrapport Bistånd genom budgetstöd – regeringens och Sidas hantering av en central biståndsform (RiR 2007:31) färdigställdes i december 2007. Utskottet konstaterar att granskningen dels utgår

från de riktlinjer för samarbetsstrategier som den dåvarande regeringen beslutat om i april 2005, dels gäller budgetstöd som beslutats av regeringen och Sida fr.o.m. 2005 och t.o.m. november 2006, dvs. huvudsakligen under föregående mandatperiod. Granskningen avser endast budgetstöd som förmedlas inom ramen för det bilaterala biståndssamarbetet, således inte exempelvis budgetstöd som Sverige bidrar till via Europeiska kommissionen.

Som redovisats ovan genomförs alltsedan hösten 2006, då nuvarande mandatperiod inleddes, omfattande förändringar i svensk biståndspolitik. Kännetecknande för dessa förändringar är koncentration av biståndsinisiativa till färre länder, områden och sektorer samt åtgärder för att få till stånd ett effektivare utvecklingssamarbete. Utökat samarbete med mottagarländer och andra givare liksom tydligare arbetsfördelning mellan givarländerna är exempel på ytterligare frågor som står i fokus.

I sin framställning till riksdagen föreslår Riksrevisionens styrelse att riksdagen ska begära att regeringen *skyndsamt beslutar om samarbetsstrategier för de länder som erhåller bistånd genom budgetstöd (framst. 2007/08: RRS27 punkt 1)*. Förslaget lämnas mot bakgrund av att Riksrevisionen i granskningen funnit att regeringen – med undantag för budgetstödet till Tanzania – inte omsatt den nya ordningen för budgetstöd i praktiken, dvs. inte tillämpat gällande riktlinjer om att överväganden av budgetstöd skulle ske inom ramen för en samarbetsstrategi.

Som framgått lämnar Sverige generellt budgetstöd till sex länder 2007 och 2008 (Burkina Faso, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania och Zambia). Utskottet konstaterar att regeringen i juli 2008 beslutade om en samarbetsstrategi för Zambia. Av detta beslut, som avser perioden 2008–2011, framgår att landets strategi för fattigdomsminskning även ska finansieras genom budgetstöd. Också för Moçambique har regeringen beslutat om en samarbetsstrategi. Beslutet, som fattades i september 2008 och avser perioden 2008–2012, innefattar budgetstöd till landets strategi för fattigdomsminskning.

Vad gäller Rwanda pågår inom Sida, till följd av ett regeringsuppdrag, arbetet med att ta fram förslag till en samarbetsstrategi för landet. Ett regeringsbeslut i frågan planeras kring årsskiftet 2008/09.

För övriga länder med svenskt budgetstöd 2007 och 2008, Burkina Faso och Mali, finns i dag inte samarbetsstrategier men däremot gällande landstrategier, i båda fallen efter beslut om förlängning av giltighetsperioden.

Budgetstöd förutsätter ett stort mått av förtroende mellan givarlandet och samarbetslandet. Därmed ska, som regeringen framhåller i budgetstödsriktlinjerna, tröskeln vara relativt hög för att gå in i ett budgetstödsåtagande, liksom för att gå ur eller avbryta ett åtagande. Enligt utskottets uppfattning måste detta i normalfallet innebära att ett åtagande om generellt budget-

stöd ska vara kopplat till ett beslut om samarbetsstrategi med det aktuella landet. Mot denna bakgrund anser utskottet det angeläget att samarbetsstrategier tas fram för samtliga länder som erhåller budgetstöd från Sverige.

Inget land mottar för närvarande tillfälligt budgetstöd från Sverige. Som framgått är tillfälligt budgetstöd avsett som svar på ett omedelbart och tydligt påkallat behov, oftast till följd av genomgripande samhällsförändringar efter t.ex. en konflikt eller en akut kris. Utskottet vill understryka att andra stödformer än tillfälligt budgetstöd i första hand ska övervägas, något som också anges i regeringens riktlinjer för budgetstöd.

Som framgått föreslår Riksrevisionens styrelse att riksdagen ska begära att regeringen *säkerställer att besluten om bistånd genom budgetstöd är väl underbyggda (framst. 2007/08:RRS27 punkt 2).*

I granskningsrapporten konstaterades att de då gällande riktlinjerna för budgetstöd, vilka hade fastställts av regeringen, ställde krav på bedömning av tre komponenter: 1) mottagarlandets strategi för fattigdomsbekämpning, 2) dess ekonomiska politik och 3) dess system för offentlig förvaltning. Riksrevisionen ansåg i rapporten att regeringen vid översynen av budgetstödsriktlinjerna borde söka förenkla och förtydliga bedömningskriterierna.

Genom regeringens revidering 2008 av budgetstödsriktlinjerna har utöver de tre nyss nämnda komponenterna ytterligare två tillkommit. Dessa avser – som redovisats under rubriken Bakgrund – demokrati och mänskliga rättigheter respektive korruptionsbekämpning. Enligt 2008 års budgetstödsriktlinjer ska samtidigt dessa totalt fem grundläggande förutsättningar samtidigt vara uppfyllda inför beslut om budgetstöd. För var och en av de grundläggande förutsättningarna anger regeringen hur bedömningen ska utföras.

Som framgått ingår numera mänskliga rättigheter och demokrati respektive korruptionsbekämpning i de grundläggande förutsättningarna för budgetstöd. Utskottet konstaterar att detta ligger i linje med vad som föreslås i motion 2007/08:U8 (s) yrkande 1.

I motion 2007/08:U7 (mp) begärs att regeringen inte ska använda sig av Internationella valutafondens bedömningar av mottagarländernas makroekonomiska stabilitet som kriterium för att betala ut budgetstöd.

Av framställningen till riksdagen framgår att Riksrevisionens styrelse anser att regeringen måste säkerställa att besluten om bistånd genom budgetstöd är väl underbyggda.

Utskottet värdesätter att regeringen söker tillgodose detta genom att närmare ange hur bedömningen ska göras av huruvida var och en av de grundläggande förutsättningarna är uppfyllda.

Vad gäller bedömningen av samarbetslandets ekonomiska politik noterar utskottet att denna ska göras utifrån flera olika källor, däribland landets strategi för fattigdomsminskning (PRS) och andra nyckeldokument, såsom

IMF-program, samt utifrån den förda politiken, inklusive statsbudgeten. Bedömningen ska framför allt fokusera på möjligheterna att via den förda politiken få till stånd långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom, samt upprätthållande av makroekonomisk stabilitet.

Utskottet delar inte den motionsvis framförda uppfattningen att riksdagen ska precisera vilka bedömningsgrunder som inte ska användas – eller ska användas – vid avgöranden om biståndsinsatser. Utskottet konstaterar emellertid att när det gäller att bedöma ett lands ekonomiska politik utgör IMF:s bedömningar och analyser bland de internationellt mest vedertagna och använda instrumenten. Det bör i sammanhanget understrykas att det av regeringens budgetstödsriktlinjer framgår att flera olika källor ska ligga till grund för bedömningen av ett samarbetslands ekonomiska politik.

I det tredje förslaget i framställan från Riksrevisionens styrelse föreslås att riksdagen ska begära att regeringen *förbättrar återrapporeringen till riksdagen om effekterna av och riskerna med budgetstöd (framst. 2007/08: RRS27 punkt 3)*.

Utbetalning av budgetstöd sker årsvis och är kopplat till årliga resultatgenomgångar samt dialoger om krav på samarbetsländernas åtgärder i fråga om antikorruption, demokrati och mänskliga rättigheter, den nationella strategin för fattigdomsbekämpning, de offentliga finansiella styrsystemen och den ekonomiska politiken. Denna fortlöpande uppföljning bör enligt utskottet ge ett värdefullt underlag för återrapporering till riksdagen om effekter samt om aktuell bedömning av ekonomiska och politiska risker.

Utskottet delar regeringens uppfattning att årets budgetproposition innebär steg på väg mot en tydligare rapportering rörande budgetstöd och välkomnar att regeringen framöver ytterligare avser att förbättra avrapporteringen till riksdagen. Avrapporteringen bör enligt utskottet inriktas på att belysa effekterna av och riskerna med budgetstöd. En bättre rapportering om effekter av och risker med budgetstöd måste rimligen grundas på uppföljning och utvärdering av budgetstödet. Utskottet förutsätter att den årliga resultatutvärdering om biståndet som regeringen avser att lämna till riksdagen från 2009 ska innefatta information om budgetstödet.

Som framgått föreslås i motion 2007/08:U8 (s) yrkande 2 att Sadev ska ges en central roll i uppföljnings- och utvärderingsinsatser rörande budgetstöd.

När det gäller uppföljningsinsatser ställer sig utskottet bakom regeringens bedömning i budgetstödsriktlinjerna att Sida ska ha till uppgift att löpande följa utvecklingen av de grundläggande förutsättningarna, villkor och resultatindikatorer som fastställs i varje specifikt avtal om budgetstöd. Detta är rimligt inte minst mot bakgrund att det är Sida som – i och med regeringens beslut om budgetstöd till ett visst land – bemyndigas att bereda, besluta om, ingå avtal och betala ut budgetstöd. Ett sådant bemyndigande

gäller till högst två år efter innevarande strategiperiod. Sida ska inte betala ut budgetstöd om situationen i samarbetslandet har förändrats så att de grundläggande förutsättningarna för budgetstöd inte längre är uppfyllda.

Beträffande utvärdering, som också tas upp i det aktuella motionsyrkandet, anser utskottet i likhet med regeringen att kunskaper om och erfarenheter av budgetstöd bör inhämtas och systematiseras bl.a. genom utvärderingar. Utvärderingar bör enligt regeringen i huvudsak göras gemensamt med andra givare och i samarbete med mottagarlandets myndigheter. Ett exempel på detta som utskottet vill nämna i sammanhanget är den gemensamma utvärdering av budgetstöd som Sida och 23 andra biståndsorgan medverkat i tillsammans med regeringarna i sju samarbetsländer (Joint Evaluation of General Budget Support 1994–2004 – Effects of General Budget Support, publicerad 2007). Andra exempel på internationellt samarbete rörande utvärdering av budgetstöd nämns i budgetpropositionen.

Utskottet anser att Sadevs verksamhet utgör ett viktigt bidrag till arbetet med att förstärka styrningen inom utvecklingssamarbetet, vilket framhölls i förra årets budgetbetänkande 2007/08:UU2. I samband med att Sadev inrättades under föregående mandatperiod, betonades att utvärderingsorganet skulle ha en fristående och självständig funktion. Utskottet anser inte att det bör vara en uppgift för riksdagen att precisera Sadevs roll vad gäller uppföljning eller utvärdering av en viss form av utvecklingsbistånd, i detta fall budgetstöd.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att det inte är nödvändigt med något tillkännagivande till regeringen med anledning av förslagen i Riksrevisionens framställning. *Framställning till riksdagen 2007/08:RRS27 punkterna 1–3* avstyrks därför. Även motionerna 2007/08:U7 (mp) och 2007/08:U8 (s) yrkandena 1 och 2 avstyrks av utskottet.

Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till bistånd

Vänsterpartiet förespråkar i partimotion U255 (v) yrkande 5 att Sverige ska verka för upphävande av de delar av DAC:s regelverk som tillåter att biståndsmedel kan användas till flyktingmottagande och skuldavskrivningar.

Också i kommittémotion U208 (v) yrkande 7 ifrågasätter partiet bistånd i form av skuldavskrivningar. Felaktigt pådyvlas ansvaret för skuldsättningen det skuldsatta landet, medan den som beviljat lånet undslipper ansvar. Det är orimligt att nuvarande regimer ska betala för gamla diktators skulder genom uteblivet bistånd. Med detta i åtanke torde det vara olämpligt att rubricera skuldavskrivningar som bistånd och i synnerhet om skulden inte finns i verkligheten utan endast består i en bokföringsteknisk manöver.

Frågor rörande fattiga länders skulder tas också upp i motion *U255 (v) yrkandena 15 och 16* där Vänsterpartiet föreslår att Sverige ska verka för tillkomsten av ett internationellt regelverk som anger vad illegitim skuld är samt agera för att en ”skuldtribunal” i FN-regi tillsätts för att avgöra vilka skulder som kan anses vara illegitima. I berörda internationella institutioner bör Sverige verka för att sådana skulder avskrivs.

I den enskilda motionen *U240 (s) yrkande 3* föreslås att Sverige ska verka för ett stramare DAC-regelverk för vad som ska anses utgöra bistånd.

Utskottets överväganden

I förra årets budgetbetänkande (bet. 2007/08:UU2) behandlade utskottet en rad motionsförslag rörande internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd. Bland de då aktuella motionerna fanns förslag om att inte tillåta att biståndsmedel används för militära ändamål och förslag om att skuldavskrivningar respektive åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte ska få räknas som bistånd.

Utskottet hänvisar, vad gäller nu aktuella motioner rörande DAC:s regelverk, till relevanta delar av ställningstagandet i förra årets budgetbetänkande. I fråga om förslaget om att Sverige ska verka för en förändring av DAC:s regelverk så att biståndsmedel inte längre kan användas till flyktmottagande konstaterar utskottet att det inte finns några planer på att driva en sådan linje i DAC. Som framgått tidigare i betänkandet räknar regeringen i budgetpropositionen med att avräkningarna för flyktmottagande ska minska med nära 500 miljoner kronor 2009 jämfört med innevarande budgetår.

Också i fråga om de nu aktuella motionsförslagen om vad som i motionen benämns illegitima skulder hänvisar utskottet till ett betänkande från förra riksmötet, betänkande 2007/08:UU4. Utskottet konstaterade där att skuldavskrivning i dag beviljas på basis av skuldhållbarhetsanalyser, inte skuldens s.k. illegitimitet eller det faktum att utlåningen var improduktiv. Mot denna bakgrund kan utskottet inte se någon anledning att tillstyrka motionsförslaget om s.k. illegitima skulder.

Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet motionerna *U208 (v) yrkande 7*, *U240 (s) yrkande 3* samt *U255 (v) yrkandena 5, 15 och 16*.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är identiska med eller i hög grad sammanfaller med sådana som utskottet behandlat under mandatperioden. Det förekommer också yrkanden i frågor som inte borde bli föremål för beslut på riksdagsnivå.

Utskottet har vid en genomgång av yrkandena funnit att följande yrkanden inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, varför de avstyrks. Mot bakgrund av det ovan anförda och utskottets tidigare överväganden avstyrker utskottet följande yrkanden: U211 (s), U224 (mp), U255 (v) yrkandena 7, 8, 13, 17 och 23, U272 (s), U289 (kd) yrkandena 1 och 2, U291 (kd, fp, c), U316 (mp), U322 (mp) yrkande 24, U323 (fp) yrkande 31, U324 (kd), U327 (fp) yrkande 2, U346 (kd) yrkandena 3–6, 8, 11, 13 och 14, U349 (s) yrkande 14, U360 (kd) yrkandena 7, 8 och 12 samt A216 (v) yrkande 7.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Främjande av internationella biståndsströmmar, punkt 2 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s) och Ameer Sachet (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U237 yrkande 2, 2008/09:U255 yrkande 1 och 2008/09:U349 yrkande 11.

Ställningstagande

Inför FN:s världstoppmöte 2005 lovade de 15 EU-medlemmarna att öka sitt statliga bistånd till 0,7 % av BNI före 2010. Under G 8-gruppens toppmöte 2005 lovade dess medlemmar även en fördubbling av sitt bistånd till Afrika före 2015. Dessa löften är i dagsläget långt ifrån uppfyllda.

EU är en av världens största biståndsgivare och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling.

Enligt OECD:s biståndskommitté DAC fortsatte biståndsvolymererna att minska under 2007. OECD anser det högst tveksamt om de länder som tagit på sig att fördubbla biståndet till Afrika samt höja biståndet till 0,7 % av BNI kommer att infria sina löften till utsatt tid. För att detta ska ske måste stora ökningar göras i reda pengar. Det räcker inte att några enskilda länder gör detta. För att det ska bli någon effekt krävs att alla givarländer sluter upp.

Sverige måste vara pådrivande för att EU:s medlemsländer ska höja sina biståndsnivåer. Det är angeläget att Sverige inom unionen arbetar aktivt för att tydliggöra vad EU:s biståndsmedel används till.

Vi anser att Sverige har en skyldighet att trycka på de rika länder som inte lever upp till de gemensamt satta målsättningarna. Inte bara inom EU utan också i andra internationella forum bör Sverige aktivt arbeta för att så ska ske.

2. Mål och utvärdering, punkt 9 (s, mp)

av Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s) och Ameer Sachet (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Fi270 yrkande 28, 2008/09:U349 yrkandena 2, 3 och 6 samt 2008/09:U351 yrkande 9 och avslår motion 2008/09:U255 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi förespråkar en solidaritetspolitik som syftar till att hållbart minska fattigdomen och klyftorna i världen på ett sätt som stärker utvecklingen av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Politiken måste utformas så att biståndet bidrar till minskad marginalisering och inkludera samverkande insatser på andra politikområden där handel, tillväxt och miljöhänsyn hör till de viktigare. Biståndet ska präglas av hög ambition, hög kvalitet och ge resultat.

Den solidaritetspolitik vi vill få till stånd ska utvecklas för att bättre kunna möta en ny tids krav och behov. För en modern solidaritets- och utvecklingspolitik med fattigdomsbekämpning i centrum vill vi satsa på konfliktförebyggande insatser, kvalitetsarbete och klimatåtgärder. Grundläggande är också frågor som fackliga rättigheter, kamp mot korruption samt fungerande institutioner. Biståndet och en utvecklad solidaritetspolitik ska kunna fungera både som katalysator för ekonomisk utveckling och vara pådrivande vad gäller rättigheter och demokratisering. Värdegrunden ska vara solidariteten med världens utsatta, förtryckta, fattiga och exploaterade människor.

Den ökade koncentrationen på fattigdomsbekämpning i det bilaterala biståndet måste kompletteras med åtgärder som styr det multilaterala biståndet till de internationella organisationer som mest effektivt bidrar till minskad fattigdom. Utgångspunkten för biståndspolitikerna måste vara människors egen initiativförmåga och kraft att skapa möjligheter att komma ur fattig-

domen. Därför vill vi mer aktivt stödja entreprenörskap i utvecklingsländer och stärka fattiga människors, inte minst kvinnors, möjligheter att äga och driva företag och stärka deras rättigheter.

Vi förespråkar en stark biståndspolitik. Enprocentsnivån för det svenska biståndet ska fortsätta att gälla. Men biståndet måste ha hög kvalitet och användas på ett effektivt sätt. Därför behövs resurser och kapacitet för uppföljning och utvärdering.

3. Mål och utvärdering, punkt 9 (v)

av Hans Linde (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U255 yrkande 3 och avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkande 28, 2008/09:U349 yrkandena 2, 3 och 6 samt 2008/09:U351 yrkande 9.

Ställningstagande

Det har inte gjorts någon utvärdering av hur regeringens avräkningar från biståndsramen för skuldavskrivningar och flyktigmottagande har påverkat möjligheterna att nå FN:s millenniemål. Inte heller har någon utvärdering gjorts av hur avräkningarna påverkat möjligheterna att nå målet Sveriges politik för global utveckling (PGU), vilket är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Det är av största vikt att regeringen, när den nästa år återkommer till riksdagen med en skrivelse om biståndets resultat, också utvärderar hela biståndsramen inklusive avräkningarna.

4. Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer, punkt 11 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s) och Ameer Sachet (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:U6 och avslår framställning 2007/08:RRS16.

Ställningstagande

Riksrevisionen presenterade i oktober sin rapport RiR 2007:20 Oegentligheter inom bistånd – Är Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer tillräcklig? Där kritiserades 15 biståndsprojekt, finansierade av Sida men drivna av enskilda organisationer, för förekomst av felaktigheter och oegentligheter. Sida kritiserades för bristande kontroll av det bistånd som kanaliseras genom enskilda organisationer. Riksrevisionen menade att Sida varit medvetet om problemet men inte vidtagit tillräckliga åtgärder.

Riksrevisionens styrelse föreslår i sin framställning 2007/08:RRS16 till riksdagen att riksdagen ska göra ett tillkännagivande till regeringen om att denna bör säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomsten av oegentligheter och andra väsentliga fel motverkas.

Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister värnar biståndets höga ambitionsnivå rörande effektivitet och resultat. Vi välkomnar därför att svenskt bistånd granskas och genomlysas. Vi värnar också enprocentsmålet i biståndet och menar att biståndets omfattning understryker behovet av kontrollåtgärder. Det är angeläget att skattemedel förmedlade exempelvis genom bistånd används på ett effektivt och ändamålsenligt vis. Det är också angeläget att felaktigheter, slarv och korruption åtgärdas och förebyggs än mer. En ökning av biståndet har givetvis krävt också en ökning av kontrollen.

I takt med att biståndsvolymen blev större, ökade den socialdemokratiska regeringen också kvalitetskraven. Bland annat inrättades den 1 januari 2006 en ny myndighet, Sadev, med uppgift att utvärdera Sveriges internationella utvecklingssamarbete och sprida information om resultaten av sina utvärderingar. Under den förra mandatperioden genomförde vi i riksdagens utrikesutskott en granskning av det multilaterala biståndet, och vi initierade ett arbete för att skapa strategier och resultatkrav för multibiståndet.

Den nuvarande regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik som bl.a. fick beröm på flera områden 2005 av OECD:s biståndskommitté, DAC.

Vi anser att Riksrevisionen i sin uppmärksammade granskning av Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer dragit alltför långtgående slutsatser och generaliserat utifrån ett tunt och tendentiöst underlag. Detta skedde inte minst vid Riksrevisionens medieframträdanden i samband presentationen av granskningen, där det också blev delvis oklart mot vem kritiken riktade sig. I medierapporteringen gavs intrycket att en stor del av kritiken riktades mot de enskilda organisationerna medan det är Sidas kontroll och regeringens organisering och uppföljning på området som tas upp i granskningsrapporten och framställningen från Riksrevisionens styrelse.

Det s.k. folkrörelseanslag som Sida kanaliserar via de s.k. ramorganisationerna uppgick 2006 till 1,3 miljarder kronor och omfattade ca 6 000 enskilda projekt. Riksrevisionen har granskat 15 av dessa projekt, av vilka 10 på förhand var kända som riskprojekt. Mot denna bakgrund ställer vi oss frågande till Riksrevisionens slutsats om indikationer på att andelen väsentliga fel i räkenskaperna skulle kunna vara hög också bland övriga projekt.

Vi menar att man också måste vara medveten om under vilka villkor Sida, enskilda organisationer och andra aktörer arbetar med bistånd. Arbetet utförs ofta i svåra miljöer, där desperation och korruption är utbredd, på platser långt borta, vilket kan försvåra kontroll; detta kommer även fortsatt att vara biståndets verklighet. Medvetenheten om dessa villkor undantar oss inte på något vis från vår skyldighet att göra vårt absolut bästa för att förebygga och åtgärda fel och korruption, men måste självklart finnas med i bilden när vi utformar dessa åtgärder.

För att såväl Sida som enskilda organisationer på ett tillfredsställande sätt ska kunna arbeta vidare med att förhindra och motverka oegentligheter i biståndet måste riksdag och regering som yttersta beslutsfattare när det gäller biståndets storlek och inriktning också se till att Sida och de enskilda organisationerna har rimliga medel och verktyg till sitt förfogande.

Vi vill slutligen framhålla att såväl från Sida som från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer vi oss positiva till Riksrevisionens slutsatser om vikten av hög effektivitet, goda resultat och bekämpande av korruption i biståndet. Vi menar att detta torde utgöra självklara ståndpunkter för alla biståndsaktörer. Det är viktigt att slå vakt inte bara om biståndets kvalitet och därigenom renommé utan också om att granskningar av biståndet ska genomföras på ett sådant sätt att fokus hamnar på sakfrågan.

5. Regeringens och Sidas hantering av budgetstöd, punkt 12 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:U7 och avslår framställning 2007/08:RRS27 punkterna 1–3 och motion 2007/08:U8 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Principerna om demokratiskt ägarskap slås fast i Sveriges politik för global utveckling (PGU) som beslutades 2003 och i Parisdeklarationen om biståndseffektivitet från 2005.

Budgetstöd är i grunden en bra form av bistånd eftersom det tillåter en hög grad av nationellt ägarskap där mottagarländernas egna utvecklingsstrategier är vägledande. Det är dock viktigt att en ordentlig uppföljning sker så att man förvissar sig om att resurserna används på ett tillfredsställande sätt och att de når ut till alla nivåer i samhället.

En grundläggande förutsättning för att budgetstödet ska fungera är därför att samarbetsstrategier har beslutats för de länder som får budgetstöd liksom att det finns ordentliga underlag för beslut om utbetalning och att stödet följs upp.

När det gäller bedömning av mottagarländernas ekonomiska politik är det viktigt att Sverige inte använder Internationella valutafondens (IMF) bedömningar av mottagarländernas ekonomiska politik som ett kriterium för att betala ut budgetstöd. En omfattande undersökning från IMF:s egen utvärderingsenhet IEO 2007 visar att de krav som IMF ställt på länder i Afrika söder om Sahara har lett till att en stor del av biståndet inte har kunnat användas till sociala utgifter utan i stället har sparats i reserver eller använts för att betala tillbaka skulder.

IMF tillämpar en mycket hård inflationsbekämpande politik som lett till stora åtstramningar i länder där en stor del av befolkningen lever i extrem fattigdom. När det gäller mottagarländernas ekonomiska politik bör Sverige göra sin bedömning utifrån en rad olika källor och därefter göra en självständig analys av var bistandsmedel gör mest nytta. Vi anser att mottagarländernas egna fattighedsstrategier, som tagits fram genom demokratiska processer, ska styra biståndet. Endast då kan vi leva upp till åtagandena i Sveriges politik för global utveckling och Parisdeklarationen.

6. Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till bistånd, punkt 13 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U208 yrkande 7 och 2008/09:U255 yrkandena 5, 15 och 16 samt avslår motion 2008/09:U240 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi är från Vänsterpartiet och Miljöpartiet kritiska mot den urholkning av biståndet som sker genom avräkningar från biståndsramen för bl.a. skuldavskrivningar och flyktingmottagande.

Vi konstaterar att det internationella regelverket för vad som kan betecknas som bistånd medger att skuldavskrivningar och flyktingmottagande räknas som bistånd. Vi anser att Sverige bör ta initiativ till ändringar i regelverket, som beslutas av OECD:s biståndskommitté DAC. Det är direkt olämpligt att rubricera skuldavskrivningar som bistånd, i synnerhet om skulden inte finns i verkligheten utan endast utgörs av en bokföringsteknisk manöver.

I alltför många länder i Afrika, Asien och Latinamerika riskerar gårdagens skuldsättning att hindra en effektiv fattigdomsbekämpning och fortsatt demokratisering. Till exempel har den nya ledningen i Demokratiska republiken Kongo tvingats betala räntor på lån som togs under diktatorn Mobutu. Filippinerna var tvungna att betala en tredjedel av sitt BNP för lån som togs av diktatorn Ferdinand Marcos.

Dessa skulder menar vi bör betraktas som illegitima, och de bör därmed avskrivas. Utrikesutskottet har ställt sig negativt till alla sådana förslag med motiveringen att det är svårt att enas om vad en illegitim skuld är. Vi menar inte att detta är ett skäl starkt nog för att avföra diskussionen om illegitima skulder. Vi ser i dag en alltmer omfattande global debatt om illegitima skulder. Den norska regeringen har erkänt att den har ett medansvar för delar av Syds skuldbörda.

Europaparlamentet uppmanade nyligen i en resolution kommissionen att ta upp frågan om illegitima skulder vid FN:s toppmöte i Doha 29 november. USA:s nyvalda president Barack Obama lovade i sin utrikespolitiska förklaring inför presidentvalet att leda det internationella arbetet för erkännande av illegitima skulder. Representanthuset antog även i våras en motion om att införa kriterier för ansvarsfull långivning och granska illegitima långivningar. Vi beklagar att utskottsmajoriteten anser att Sverige ska stå utanför dessa diskussioner.

Vi anser att Sverige ska verka för utformande av ett internationellt regelverk för vad som utgör en illegitim skuld. Vidare bör Sverige verka för att en "skuldtribunal" i FN:s regi tillsätts för att avgöra vilka skulder som kan anses vara illegitima. Sverige bör därefter, inom ramen för IMF, Världsbanken, FN, de regionala utvecklingsbankerna och Parisklubben, verka för att dessa illegitima skulder avskrivs.

Särskilda yttranden

1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s)

Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Carin Runeson (s), Olle Thorell (s) och Ameer Sachet (s) anför:

Vi socialdemokrater vill att det svenska biståndspolitiken ska präglas av hög ambition, hög kvalitet och ge resultat. Vi vill att Sverige ska ge 1 % av bruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd. Utvecklingen i världen är positiv på flera områden men samtidigt återstår många stora utmaningar för att utrota fattigdomen, kämpa mot klyftor och orättvisor, stärka arbetstagares rättigheter i hela världen och kunna ta till vara människors kraft och vilja till utveckling. Inte minst Afrika ser vi som prioriterat i detta arbete.

Trots att regeringen säger sig vilja stå fast vid målet om 1 % av BNI till bistånd känner vi oro. Gång på gång har regeringen urholkat biståndet, t.ex. genom att skriva ned biståndsramen med skuldavskrivningar som överstiger fordringarnas värde. Även för 2009 aviseras en avräkning för skuldavskrivning. Vi har inte insyn i hur mycket denna skuld faktiskt är bokförd till i dag och kan därför inte lägga något annat förslag än regeringen. Vi socialdemokrater vill dock principiellt avvisa eventuella upplåsta avräkningar från biståndsramen, i likhet med vad vi gjorde i vårt budgetförslag för 2008. Dessutom säger vi nej till att föra över resurser från biståndsbudgeten till anslag Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inom utgiftsområde 6.

Dessa resurser bör även fortsättningsvis hanteras över biståndsbudgeten. Detta är såväl ett principiellt som praktiskt ställningstagande. Vi tycker inte att man ska föra över biståndsmedel till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, och vi anser det viktigt att säkerställa att det är personer med utrikes- och biståndskompetens som har inflytande över biståndsmedel.

Sverige bör driva en fortsatt stark biståndspolitik. Men biståndet måste användas effektivt och vi vill därför ge utvärderingsmyndigheten Sadev ytterligare resurser för att bidra till ökad kvalitet och effektivitet i biståndet.

Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste frågor och en viktig beståndsdel för hållbar utveckling. Vi socialdemokrater vill inrätta en mekanism för miljöteknik- och kunskapsöverföring till utvecklingsländerna genom en kombination av bl.a. exportkrediter, exportfrämjande, forskning och bistånd. Vi ger i våra motionsförslag en rad exempel på hur miljö- och klimatprofilen i biståndet kan göras tydligare. FN:s miljöprogram Unep bör stärkas och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN.

Vi socialdemokrater förespråkar en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet och vill därför göra en större satsning på området under en treårsperiod, varav 50 miljoner kronor avsätts för 2009.

Situationen i Ryssland är oroande på många sätt, något som vi framhöll redan i samband med förra årets behandling av biståndsbudgeten. Där vände vi oss mot den snabbutfasning av biståndet till Ryssland som regeringen genomdrev. Vi noterar nu att regeringen under innevarande höst klargjort att den lämnar ett visst begränsat stöd till insatser i Ryssland avseende demokrati och mänskliga rättigheter men detta är på tok för lite. I Socialdemokraternas skuggbudget föreslår vi en tiodubbel satsning på demokratistöd till Ryssland, jämfört med regeringen. Vi kan inte från svenskt håll, med hög stämna, kritisera brist på demokrati, mänskliga rättigheter, rättsövergrepp, journalistmord med mera i Ryssland – och sedan vara så återhållsamma med stöd till modiga människors arbete för en demokratisk utveckling. Sveriges budskap klingar ihåligt samtidigt som situationen i Ryssland förvärras.

I vårt socialdemokratiska budgetalternativ beräknar vi ett stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland med 100 miljoner kronor 2009–2011.

Fred och säkerhet är en grundläggande förutsättning för utveckling. Vi socialdemokrater vill kraftfullt stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Sverige har genom att över tiden ha drivit en aktiv och respekterad utrikes- och biståndspolitik nått en trovärdighet och respekt som gör vårt land lämpat och efterfrågat i dessa sammanhang. Därför vill vi inom Utrikesdepartementet och forskarvärlden bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område och avsätter för ändamålet 250 miljoner kronor budgetåret 2009, eller totalt 1 000 miljoner kronor inom biståndsramen 2009–2011.

Särskilda satsningar är angelägna på att främja jämställdhet och på att motverka ohälsa. Aids är ett av de största hindren för utveckling. Vi vill därför göra en riktad satsning på aidsbekämpning 2009 på 150 miljoner kronor, eller totalt 500 miljoner kronor inom biståndsramen 2009–2011.

Det är viktigt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. Vi förordar en budgetförstärkning till ändamålet och vill, i dialog med Sida och de enskilda organisationerna, se över hur vi kan utveckla och stärka informationsarbetet kring biståndet.

2. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (v)

Hans Linde (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerande Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, väntas den 19 november 2008 besluta om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställs för 2009, 2010 och 2011.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver en rejäl förändring av politiken för fler jobb, ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion 2008/09:Fi271 en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad riksdagsmajoriteten väntas fatta beslut om. Vårt budgetalternativ avvisar regeringens politik, som är närsynt och oansvarig, som systematiskt ger mer till dem som har mest, och som i grunden angriper och eroderar den svenska välfärdsmodellen. Vi avvisar regeringens kraftiga skattesänkningar, attackerna på de gemensamma trygghetssystemen och urgröpningen av det gemensamma ägandet. Vänsterpartiet gör en radikalt annorlunda bedömning än regeringen och riksdagsmajoriteten av de långsiktiga behoven för svensk ekonomi. Vi ifrågasätter de penning- och finanspolitiska ramverken som vi menar försvårar en politik för full sysselsättning.

Vänsterpartiets budgetmotion innehåller en mängd förslag som på olika sätt stimulerar ekonomin och stärker Sveriges långsiktiga växtkraft. Vi föreslår en stor satsning för fler anställda i den offentliga sektorn. Det handlar om kraftfulla åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten inom bl.a. sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Vi anslår också betydande medel för ökade investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatåtgärder. Vi ser jämställdheten som en strukturell fråga om makt och resurser och föreslår en rad politiska insatser för att förändra ojämlika strukturer. Vi genomför ett omfattande socialt reformprogram på en rad områden. Detta är i motsats till regeringens politik, som försitter goda chanser och vrider klockan tillbaka, ett ansvarsfullt budgetalternativ, som använder de gemensamma resurserna bättre, mer rättvist och mer framtidsinriktat.

När regeringen presenterade budgetpropositionen för 2009 befann sig den svenska ekonomin i en kraftig konjunkturnedgång. Trots detta var budgetpropositionen i princip renons på stabiliseringspolitiska förslag. Därefter har det globala finanssystemet i det närmaste kollapsat. Det stod tidigt klart under hösten att finanskrisen skulle få betydande konsekvenser på den reala svenska ekonomin. Konjunkturinstitutet räknar med en BNP-tillväxt på -0,1 % för 2009, vilket kan jämföras med regeringens prognos i budgetpropositionen som låg på +1,3 %. Regeringen har under hösten dels lagt en proposition för stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61), dels en proposition för en bättre funge-

rande kreditförsörjning via en stärkning av AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73). Innehållet i dessa propositioner är i huvudsak bra. Men det räcker inte på långa vägar för att på ett verkkningsfullt sätt motverka den kraftiga lågkonjunktur som den svenska ekonomin nu befinner sig i. Budgetpropositionen för 2009 var i princip överspelad redan när den presenterades, och regeringens underlåtenhet att under hösten revidera budgeten och lägga fram ett kraftfullt åtgärds paket för att motverka lågkonjunkturen riskerar att leda till mycket allvarliga konsekvenser.

På pappret uppfyller Sverige i dag enprocentsmålet för internationellt utvecklingssamarbete. Men i själva verket går inte alla dessa pengar till fattigdomsbekämpning. Det sker en kraftig urholkning av biståndet, vilket Vänsterpartiet är skarpt kritiskt mot. En betydande del av biståndsramen går till skuldavskrivning, en annan del går till internt flyktingmottagande samt till att åtgärda klimatförändringar som till stor del orsakats av den rika världen.

Också på det internationella planet urholkas biståndet. Den ökning av biståndet som skedde mellan 2001 och 2005 gick i huvudsak just till skuldavskrivningar och till den s.k. kampen mot terrorismen, något som inte är att betrakta som fattigdomsbekämpning. Av ökningen på 60,2 miljarder USD mellan 2001 och 2005, har enligt OECD:s biståndskommitté DAC endast 0,4 % gått till millenniemålen och till program för fattigdomsbekämpning (DAC, 2006). I en reservation i detta betänkande förespråkar vi att Sverige ska ta initiativ till ändringar i det internationella regelverk som beslutas av OECD:s biståndskommitté DAC och som anger vad som får räknas som bistånd.

Att räkna skuldavskrivningar som en form av bistånd bör ifrågasättas av flera skäl. Felaktigt pådyvlas ansvaret för skuldsättningen det skuldsatta landet, medan den som beviljat lånet undslipper ansvar. En långivare bör rimligen undersöka låntagarens kreditvärdighet. Ofta har det allvarligt försumrats. Vänsterpartiet anser att långgivaren måste ta sin del av ansvaret för skuldsättningen och att det är orimligt att nuvarande regimer ska betala för gamla diktaturens skulder genom uteblivet bistånd. Med detta i åtanke torde det vara olämpligt att rubricera skuldavskrivningar som bistånd och alldeles särskilt om skulden inte finns i verkligheten utan endast består i en bokföringsteknisk manöver. I vår motion U208 beskriver vi hur det sistnämnda gått till på senare tid i Sverige.

Vänsterpartiet anser att Sverige bör ta kampen mot fattigdom på allvar. Biståndsmedel måste gå till rätt ändamål, ett trixande med biståndspengar drabbar i slutändan endast de fattiga och försvårar millenniemålens uppfyllande. Skuldavskrivningar och finansiering av flyktingmottagande bör alltid ske utanför biståndsbudgeten.

För 2009 avräknas i enligt budgetpropositionen 2 039 miljoner kronor från biståndsramen för flyktingkostnader. Det är inte rimligt att flyktingmottagande som sker i Sverige finansieras genom biståndsbudgeten, och det står i strid med grunderna för Sveriges biståndspolitik och globala utvecklingspolitik.

Vänsterpartiet vill att 994 miljoner kronor av avräkningarna för flyktingmottagande enligt regeringens budgetförslag inte ska avräknas från biståndsramen, utan de ska i stället belasta utgiftsområde 8 Migration. Det innebär att vårt parti förstärker det reella utvecklingssamarbetet med 994 miljoner kronor. De resterande 1 045 miljoner kronor som regeringen avräknar för flyktingmottagning ska enligt Vänsterpartiet användas för humanitär hjälp till de människor som lever på flykt i andra delar av världen. Ett sådant stöd får dock inte utformas så att det ersätter flyktingmottagande i Sverige eller används som förevändning för att inskränka möjligheterna att söka asyl.

Med den motivering vi framfört ovan anser vi att de 77 miljoner kronor som regeringen 2009 vill använda för skuldavskrivningar inte ska belasta biståndsramen. Exportkreditnämnden EKN, som har skuldebrev, bör i stället bära kostnaden för denna skuldavskrivning. Vi återför i vårt budgetalternativ dessa 77 miljoner kronor till biståndsramen.

Vänsterpartiet föreslår en satsning på klimatbistånd på 3 000 miljoner kronor till år 2011, detta utöver den av regeringen beräknade biståndsramen. Klimatsatsningen skulle riktas mot att dels förebygga klimatförändringar i Syd, dels motverka klimatförändringarnas konsekvenser i Syd, som beräknas bli oerhört omfattande. I delar av Afrika beräknas t.ex. livsmedelsproduktionen minska med upp till 50 % fram till 2020. Medlen i vår särskilda satsning på klimatbistånd får dock inte användas till att finansiera Sveriges egna åtaganden inom Kyotoprotokollet.

Vi vill införa klimatbiståndet enligt en trappmodell, där 500 miljoner kronor avsätts år 2009, 1 000 miljoner kronor 2010 och 1 500 miljoner kronor 2011. Även regeringen har gjort en "satsning" på klimatbistånd, men till skillnad från Vänsterpartiet väljer man att omfördela medel inom biståndsramen. Regeringens klimatbistånd kommer med andra ord att ske på bekostnad av annat utvecklingssamarbete. Det är för Vänsterpartiet en oacceptabel ordning.

Vänsterpartiet anser att Sverige ska frikoppla sitt utvecklingssamarbete från IMF:s makroekonomiska krav.

Vad gäller biståndsinsatserna i övrigt vill vi i detta sammanhang särskilt lyfta fram insatser mot mäns våld mot kvinnor och för ökad jämställdhet samt betona att en del av de medel vi vill öronmärka för SRHR-insatser bör gå till lokala initiativ och verksamheter. Sverige bör återställa sina bidrag till UNDP, Unifem och UNFPA. Alla land- och samarbetsstrategier bör omfatta fattigdomsbekämpning såväl på landsbygden som i urbana områden.

Vänsterpartiet har under åren arbetat för att enprocentsmålet för svenskt utvecklingssamarbete ska nås. När detta nu formellt uppnåtts är det dags att diskutera ett enprocentsgolv. Med Vänsterpartiets föreslagna satsningar skulle det innebära att Sverige gav drygt 1,044 % av BNI, eller 35 357 miljoner kronor till utvecklingssamarbete. Dessutom skulle avräkningarna från biståndsramen bli 1 071 miljoner kronor lägre. Med andra ord skulle utvecklingssamarbetet med en vänsterpartistisk biståndspolitik bli mer omfattande och mer effektivt.

3. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (mp)

Bodil Ceballos (mp) anför:

Miljöpartiet har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi272 och tillhörande kommittémotioner.

I vår budgetmotion konstaterar vi att läget i världsekonomin just nu försämrats snabbt. Konjunkturbarometern pekar på att hushållens syn på ekonomin är betydligt dystrare än normalt. Även arbetsmarknaden försvagas påtagligt. Sysselsättningen förväntas sjunka och arbetslösheten stiga. Antalet lediga platser anmälda till Arbetsförmedlingen minskar, antalet ungdomsarbetslösa har stigit. Antalet varsel stiger. Risken är stor för en kraftig konjunkturedgång.

Miljöpartiet de gröna föreslår i årets budgetmotion flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta konjunkturedgången. Bland annat presenteras ett omfattande paket med yrkesutbildningar som syftar till att öka företagens tillgång på arbetskraft samtidigt som det skapas nya chanser för stora grupper att komma in på arbetsmarknaden.

På längre sikt menar vi att klimatförändringen är den utan jämförelse största utmaning Sverige och världen just nu möter. I budgetmotionen föreslår vi omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser. Med Miljöpartiets politik minskar Sveriges oljeberoende snabbt vilket stärker vår ekonomiska ställning och gör oss mindre sårbara för globala konjunktursvängningar. De investeringar i järnväg och energieffektivisering av bostäder vi föreslår skapar nya arbetstillfällen. Satsningar på ny energiteknik och miljöteknik skapar möjlighet för nya företag att växa fram. Det är vår övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapandet av nya jobb och företag med att ställa om samhället i hållbar riktning.

I Miljöpartiets budgetmotion presenteras en ny satsning för att nå miljömålen. Vi tar till skillnad från regeringen Miljömålsrådets rekommendationer på allvar. Vi presenterar också reformer av våra trygghetssystem som gör att arbetsmarknaden fungerar bättre och att färre personer hamnar utanför.

Regeringen Reinfeldt har genom sin skatte- och otrygghetspolitik skapat klyftor i Sverige. Många människor har farit illa. Vår ambition är att skapa förutsättningar för alla människor att delta på arbetsmarknaden och bidra till samhället utan att för den skull straffa de som är sjuka och arbetslösa. Införande av barntid skapar bättre möjlighet för småbarnsföräldrar att kombinera föräldraskap och arbete. Med Miljöpartiets budgetförslag minskar klyftorna i Sverige och solidariteten ökar.

Vi presenterar också omfattande satsningar för att motverka diskriminering, vilket gör att det skapas större möjligheter för fler människor att delta på arbetsmarknaden. De förändringar vi föreslår kring skatter, socialförsäkringar liksom miljö- och klimatpolitiken leder till ökad rättvisa mellan män och kvinnor. I årets budgetmotion görs en stor satsning på att höja kvaliteten i skolan. Vi skapar utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

En avgörande fråga för ekonomisk utveckling, välbefinnande och fungerande arbetsmarknad är en god folkhälsa. Miljöpartiet föreslår flera satsningar för bättre folkhälsa, liksom satsningar för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Andra stora satsningar som vi föreslår är inom miljö- och klimatbiståndet.

Riksdagens majoritet bestående av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har i finansutskottet ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Genom det beslut som riksdagen väntas fatta den 19 november avslår man också Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av den här anledningen tar vi inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 7. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom utgiftsområde 7 som förordas i vår anslagsmotion U356.

Sverige har råd med solidaritet. Solidaritet med världens alla människor är en av de grundläggande värderingar som ligger till grund för Miljöpartiet de grönas ideologi. Vårt parti vill verka för en rättvis och miljömässigt hållbar fördelning av jordens resurser.

Det är viktigt att Sverige fortsätter att vara ett föredöme för andra rika länder genom att upprätthålla enprocentsmålet i biståndet. Regeringen använder i dag stora delar av biståndet till flyktingmottagande. Detta medför minskade resurser för fattigdomsbekämpning, något som vi är djupt kritiska mot. Från Miljöpartiets sida kan vi inte acceptera en sådan omfattande avräkning som regeringen förespråkar. Vi menar att flyktingmottagande i huvudsak ska finansieras utanför biståndsramen och återför 1,5 miljarder kronor till denna. De medel som regeringen vill avräkna för reformsamarbete i Östeuropa flyttar vi tillbaka till biståndet.

Vi lever i ett rikt land med stor miljöskuld till den fattigare delen av världen. Miljöpartiet presenterar därför stora satsningar på miljö- och klimatbistånd. Samtidigt höjer vi biståndsramen jämfört med regeringen.

Regeringen föreslår i årets budgetproposition att 1,3 miljarder kronor av biståndet ska användas till klimatbistånd. Det är relativt oklart vad regeringen avser att göra med dessa pengar. Miljöpartiet menar att allt bistånd bör vara klimatsäkrat. Det här innebär att bistånd inte ska gå till insatser som ökar de globala klimatutsläppen. I stället ska biståndet användas till insatser som minskar fattigdomen i världen och samtidigt reducerar de globala utsläppen. Utöver detta behövs insatser som minskar svårigheterna för de fattiga länder som måste anpassa sig till den klimatförändring som de industrialiserade länderna har orsakat. Den typ av åtgärder som handlar om att vi ska ta vårt ansvar för den klimatpåverkan vi själva orsakat bör inte finansieras via biståndsramen. Vi avsätter därför 1,3 miljarder kronor utöver biståndsramen för klimatanpassningsåtgärder.

Biståndsprojekt som rör exempelvis infrastruktur och markanvändning kan få konsekvenser för den biologiska mångfalden i mottagarländerna. Alltför ofta tas för lite hänsyn till dessa konsekvenser i bilateralt men framför allt i multilateralt bistånd. Sverige bör verka för att hänsyn till konsekvenser för biologisk mångfald får ökad tyngd i biståndet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2008/09:1

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 7:

1. Riksdagen fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till en procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2009 (avsnitt 2.1).
2. Riksdagen godkänner det mål för underindelningen Internationellt utvecklingssamarbete som regeringen föreslår och att målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete upphör att gälla (avsnitt 3.3).
3. Riksdagen godkänner det mål för underindelningen Reformsamarbete i Östeuropa som regeringen föreslår och att målet för politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa upphör att gälla (avsnitt 4.3).
4. Riksdagen godkänner de riktlinjer som regeringen föreslår för ett nytt system för finansiering av utvecklingslån och garantier samt att riksdagens tidigare beslut om u-krediter och biståndskrediter inte längre ska gälla (avsnitt 3.6.4).
5. Riksdagen godkänner att subventioner av premier för garantier får belasta anslaget 1:1 Biståndsverksamhet i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.6.4).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 749 000 000 kronor under 2009–2028 (avsnitt 3.7.1).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 718 700 000 kronor (avsnitt 3.7.19).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 990 000 000 kronor (avsnitt 3.7.1).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om medel för teknisk assistans om 15 000 000 kronor att disponeras av Swedfund International AB (avsnitt 3.7.1).

10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 427 000 000 kronor under 2009–2016 (avsnitt 4.6.1).
11. Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:
12. Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2009 för ramanslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 3.7.5).
13. Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 ett anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, när det gäller anslaget som avsett för Riksrevisionen, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Biståndsverksamhet	Ramanslag	27 627 171
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	Ramanslag	906 475
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	Ramanslag	14 682
1:4 Folke Bernadotteakademin	Ramanslag	41 896
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	40 000
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	20 295
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	Ramanslag	1 458 860
Summa		30 109 379

Framställning 2007/08:RRS16

Framställning 2007/08:RRS16 Riksrevisionens styrelses framställning angående Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anför om att regeringen bör säkerställa att organiseringen och uppföljningen av det bistånd som betalas ut via enskilda organisationer blir effektiv och att förekomst av oegentligheter och andra väsentliga fel motverkas.

Följdmotion med anledning av framställning 2007/08:RRS16

2007/08:U6 av Kent Härstedt m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiering och utformning av ytterligare ansvarsuppgifter på enskilda organisationer.

Framställning 2007/08:RRS27

Framställning 2007/08:RRS27 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anført om att regeringen skyndsamt bör besluta om samarbetsstrategier för de länder som erhåller bistånd genom budgetstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anført om att regeringen bör säkerställa att besluten om bistånd genom budgetstöd är väl underbyggda.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anført om att regeringen bör förbättra återrapporteringen till riksdagen om effekterna av och riskerna med budgetstöd.

Följdmotioner med anledning av framställning 2007/08:RRS27

2007/08:U7 av Bodil Ceballos (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inte ska använda sig av Internationella valutafondens bedömningar av mottagarländers makroekonomiska stabilitet som kriterium för att betala ut budgetstöd.

2007/08:U8 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en tydlig utveckling mot demokrati och respekt för mänskliga rättigheter som grund för budgetstöd liksom vikten av såväl hög ambition, kvalitet och måluppfyllelse med biståndet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att SADEV ges en central roll i uppföljning och utvärdering av budgetstödet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avräkningar från biståndsramen till följd av skuldavskrivningar.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibiståndet till Ryssland.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på konfliktförebyggande, medling och fredsarbete inom biståndet.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatsmart bistånd.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontroll och utvärdering av biståndet.

2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i vissa fall bör villkora biståndet som ett förhandlingsmedel för att bryta hederskulturens kvinnoförtryck.

2008/09:U208 av Hans Linde m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en ändring av DAC-reglerna så att skuldavskrivningar inte ska få ske inom ramen för biståndsbudgeten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige för egen del bör avstå från att räkna in skuldavskrivningar i det svenska biståndet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att insatserna mot mäns våld mot kvinnor och för ökad jämställdhet måste utgöra en central del av Sveriges utvecklingssamarbete med Demokratiska republiken Kongo.

2008/09:U210 av Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla det jordbruksbaserade biståndet.

2008/09:U211 av Thomas Strand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sidastöd till kompetensuppbyggnad såsom sker vid akademien Futurums fortbildningskurser – Hälsoinsatser i låginkomstländer.

2008/09:U212 av Aleksander Gabelic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på avfall och biogas i svenskt bistånd.

2008/09:U220 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör höja nivån för området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter.

2008/09:U224 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska driva frågan om att biståndspengar ska kunna användas till militära ändamål.

2008/09:U237 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige, som ett föregångsland i biståndssammanhang, bör stimulera andra givarländer att också ta sitt ansvar, infria givna löften och därmed höja biståndsambitionerna.

2008/09:U240 av Thomas Strand och Christer Engelhardt (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte ska vara tillåtet att göra skuldavskrivningar på biståndsbudgeten utöver faktisk nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att biståndsmedlen ska gå till fattigdomsbekämpning och inte till att bekosta militära insatser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en skärpning av Dacregelverket från dagens vida ramar till ett stramare regelverk för vad som får tolkas som verkligt bistånd.

2008/09:U255 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och andra internationella forum aktivt ska arbeta för att alla givarländer ska leva upp till FN:s mål om att ge 0,7 % av sitt lands BNI i bistånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges skuldavskrivningar och flyktingmottagande alltid ska ske utanför biståndsbudgeten.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens skrivelse om biståndets resultat år 2009 ska omfatta en utvärdering av hela biståndsramen, inklusive avräkningar för skuldavskrivningar och flyktingmottagande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska återställa sitt bidrag till UNDP.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de delar av DAC:s regelverk som tillåter att flyktingmottagande och skuldavskrivningar kan användas som bistånd stryks.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska frikoppla sitt utvecklingssamarbete från makroekonomiska krav.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får finansieras med biståndsmedel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom OECD/DAC ska arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att ett internationellt regelverk för vad en illegitim skuld är ska utformas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en "skuldtribunal" i FN:s regi tillsätts för att avgöra vilka skulder som kan anses vara illegitima, samt inom ramen för nämnda internationella institutioner verka för att dessa illegitima skulder avskrivs.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska följa Norges exempel och erkänna vårt medansvar och därmed avskriva de illegitima skulder som vi har.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla landstrategier bör inkludera strategier för fattigdomsbekämpning för såväl landsbygd som urbana områden.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa anslaget till Unifem.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att 10 % av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa anslaget till UNFPA.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en del av pengarna som öronmärks för att skapa sexuell och reproduktiv hälsa utan att villkoras bör gå till lokala initiativ och verksamheter.

2008/09:U261 av Thomas Strand och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att informationsarbetet genom de enskilda organisationerna ska utvecklas för att stärka återkopplingen till svenska folket kring svenskt bistånd; särskilt viktigt är det att denna strategi fokuserar på hur yngre personers engagemang för fattigdomsbekämpning kan öka.

2008/09:U272 av Magdalena Streijffert och Matilda Ernkrans (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör fortsätta, och öka, sitt biståndssamarbete med de burmesiska oppositionsgrupper som i Burma och längs Burmas gränser arbetar med bl.a. demokratiutveckling, hiv/aids-relaterade problem, kvinnors och barns rättigheter.

2008/09:U275 av Marianne Watz (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att biståndspolitiken frikopplas från procentmålet och tilldelas en "utgiftspost" enligt samma princip som övriga politikområden.

2008/09:U285 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Anslagsförändring (tkr)
1:1	Klimatbistånd	27 627 000	500 000
1:1	Kompensation för flyktingmottagande	27 627 000	994 000
Summa			1 494 000

2008/09:U289 av Rosita Runegrund (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öronmärka anslag till mikrokreditprojekt inom utvecklingssamarbetet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om valutasäkring i samband med att mikrokrediter utreds.

2008/09:U291 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, fp, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör öka andelen till området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter inom biståndsbudgeten.

2008/09:U302 av Jan Lindholm och Gunvor G Ericson (båda mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en ökad andel av Sveriges biståndsbudget bör gå till arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av svensk närvaro i länder med starkt begränsade möjligheter till abort.

2008/09:U304 av Jan Lindholm och Ulf Holm (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i biståndsarbetet lyfta fram HBT-frågorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nedskärningen av antalet mottagarländer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en årlig redovisning för riksdagen på lämpligt sätt av hur HBT-insatser inom biståndsverksamheten utvecklas.

2008/09:U316 av Thomas Nihlén m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige internationellt ska verka för att hitta nya finansieringslösningar för försummade sjukdomar.

2008/09:U322 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att illegitima skulder erkänns samt avskriva lån som uppkommit på detta sätt.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-frågor i Sveriges bilaterala bistånd.

2008/09:U324 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt svenskt stöd till United World Colleges (UWC) skola i Norge.

2008/09:U327 av Cecilia Wigström i Göteborg och Karin Granbom Ellison (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa egeninsatsen för svenska enskilda organisationer som verkar i Vitryssland.

2008/09:U336 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla Unrwa och överföra administrationen av de palestinska flyktingarna till UNHCR.

2008/09:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-perspektiv i biståndsverksamheten.

2008/09:U346 av Désirée Pethrus Engström och Rosita Runegrund (båda kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i ökad utsträckning bör fokusera biståndsarbetet på att bygga upp fungerande hälso- och sjukvårdssystem och infrastruktur för svårt hivdrabbade länder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra kopplingen mellan fattigdom och hivspridning i utvecklingsarbetet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en förutsättning för att bekämpa hiv/aids är att kvinnans status höjs.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera som pådrivare och opinionsbildare i bilaterala dialoger med länder som är svårt utsatta för hiv/aids-spridningen för att föra upp hiv/aids-frågan på högsta politiska nivå.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användande av befintliga nätverk och infrastruktur som byggts av kyrkor och andra organisationer samt bättre samarbete mellan olika aktörer för att effektivisera kampen mot hiv/aids.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en bred strategi inkluderande både kondomer och förändrat sexualbeteende för att hejda smittspridningen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexualundervisning i skolan och att involvera unga organisationer i arbetet mot hiv/aids.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt stödja bistånd och andra initiativ som bidrar till utvecklingen av mikrobicider.

2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om solidaritetspolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fattigdomsbekämpning i centrum.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatsmart bistånd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konflikthantering, medling och förebyggande fredsarbete i utvecklingssamarbetet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning i biståndet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt MR- och demokratibistånd till Ryssland.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i utvecklingssamarbetet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ohälsa som ett hot mot utveckling.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU-bistånd.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information, förankring och återkoppling gällande utvecklingssamarbetet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppblåsta skuldavskrivningar från biståndsramen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skuldlättnader för fattiga länder.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte föra över medel till utgiftsområde 6.

2008/09:U351 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Biståndsverksamhet	27 627 171	+113 000
1:6 Sadev	20 295	+2 000
Summa	30 109 379	+115 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avräkningar från biståndsramen till följd av skuldavskrivningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte föra över biståndsmedel till myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på demokrati och mänskliga rättigheter inom biståndet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibiståndet till Ryssland.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatsmart bistånd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på konfliktförebyggande, medling och fredsarbete inom biståndet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på att bekämpa aids i utvecklingsländerna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning i biståndet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om informationssatsning kring biståndet.

2008/09:U356 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Summa utgiftsområde:		2 800	2 800	2 800

Anslag				
1:1	Biståndsverksamhet	4 259	4 381	4 398
2:1	Reformsamarbete i Östeuropa	-1 459	-1 581	-1 598

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformsamarbetet i Östeuropa inte ska betalas av biståndsmedel utan att dessa medel ska återföras till budgetpost 1.1.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avräkning för flyktingmottagande.

2008/09:U360 av Rosita Runegrund och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt bistånd i ökad grad bör riktas till kvinnor i mottagarländerna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i biståndprojekt stärka kvinnors ekonomiska ställning genom mikrokrediter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska biståndspolitiken ska klargöra att främjandet av jämställdhet mellan könen och stärkta ekonomiska och sociala rättigheter för kvinnor och flickor ska vara en av de parametrar som styr om ett land ska få svenskt bistånd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att i det internationella arbetet uppmärksamma strukturella skillnader så att miljöarbetet även inkluderar åtgärder som förbättrar jämställdheten samt levnadsvillkoren för kvinnor runtom i världen och inkluderar kvinnor i beslutsfattande processer.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stärka arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa i biståndsarbetet.

2008/09:So470 av Jan Lindholm och Gunvor G Ericson (båda mp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att vid arbete med internationella biståndsinsatser lyfta fram handel med alkohol som en kraftigt utvecklingshämmande faktor.

2008/09:MJ502 av Tina Ehn m.fl. (mp):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att hänsyn till konsekvenser för biologisk mångfald får ökad tyngd i biståndet.

2008/09:A216 av Hans Linde m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mänskliga rättigheter i arbetslivet tydligare bör prioriteras såväl i Sveriges som i EU:s utvecklingssamarbete.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2009 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag¹	(s)	(v)	(mp)
1:1 Biståndsverksamhet	(ram)	27 627 171	+113 000	+1 494 000	+4 259 000
1:2 Styrelsen för inter- nationellt utvecklings- samarbete (Sida)	(ram)	906 475			
1:3 Nordiska Afrikain- stitutet	(ram)	14 682			
1:4 Folke Bernadotte- akademin	(ram)	41 896			
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utveck- lingssamarbete	(ram)	40 000			
1:6 Institutet för utvär- dering av internatio- nellt utvecklingssamar- bete	(ram)	20 295	+2 000		
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	(ram)	1 458 860			-1 459 000
Summa		30 109 379	+115 000	+1 494 000	+2 800 000

¹ Förslag avseende anslag 1:5 har lagts fram av Riksrevisionens styrelse.

BILAGA 3

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 1

Motion	Motionärer	Yrkanden
1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd		
<i>a) Biståndsram</i>		
2008/09:U275	Marianne Watz (m)	
<i>b) Anslag och anslagsvillkor m.m. för 2009 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd</i>		
2008/09:Fi270	Mona Sahlin m.fl. (s)	24–27
2008/09:Ju467	Désirée Pethrus Engström (kd)	19
2008/09:U208	Hans Linde m.fl. (v)	8 och 11
2008/09:U212	Aleksander Gabelic (s)	
2008/09:U220	Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s)	
2008/09:U240	Thomas Strand och Christer Engelhardt (båda s)	1 och 2
2008/09:U255	Lars Ohly m.fl. (v)	2, 4, 6, 20, 22, 24 och 25
2008/09:U285	Lars Ohly m.fl. (v)	
2008/09:U302	Jan Lindholm och Gunvor G Ericson (båda mp)	2
2008/09:U304	Jan Lindholm och Ulf Holm (båda mp)	1 och 3
2008/09:U343	Börje Vestlund m.fl. (s)	5
2008/09:U349	Urban Ahlin m.fl. (s)	4, 5, 7–10, 12, 13 och 15
2008/09:U351	Urban Ahlin m.fl. (s)	1–8 och 10
2008/09:U356	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	1–3
2008/09:U360	Rosita Runegrund och Désirée Pethrus Engström (båda kd)	10
2008/09:MJ502	Tina Ehn m.fl. (mp)	32